

ดร.พระเทพกิตติรังษี
เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

ก้าวไปกับบุญ

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๐๐๒ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๐

ผญาถ้อม

พศ.จิรภัทร แก้วกู๋

“กลางคืนเป็นเหน กลางเวนเป็นนกเค้า มือเข้าเป็นแมวโพง”

เหน-อีเห็น มีหลายชนิด สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ลำตัวยาวเรียว ขาสั้น หางยาว ปากแหลมยาว คล้ายชะมดและพังพอน ออกหากินในเวลากลางคืน มีต่อมกลิ่นที่ก้นทำให้ตัวมีกลิ่นแรง กินสัตว์และผลไม้

นกเค้า สัตว์เลือดอุ่นมีกระดูกสันหลัง มี ๒ เท้า ๒ ปีก และมีขนหนาปกคลุมร่างกาย ออกลูกเป็นไข่แล้วฟักเป็นตัว ออกหากินในเวลากลางคืน กินสัตว์และผลไม้ อาศัยในโพรงไม้

แมวโพง แมวป่าเลี้ยงลูกด้วยนม ขนาดโตกว่าแมวบ้าน สีนํ้าตาลอมเทาหรือนํ้าตาลลอมเหลือง หูตั้งชัน มีพูขนสีดำที่ปลายหู ทำทางว่องไว ออกหากินในเวลากลางคืน กินสัตว์และผลไม้

เหล่านี้นี้เป็นสัตว์ป่า กินอยู่ หลับนอน หลบภัย และสืบเผ่าพันธุ์แตกต่างกันตามสัญชาตญาณ มีชีวิตอยู่รอดได้ด้วยตัวของมันเอง แต่ละตัวมีวิถีทางดำเนินชีวิตต่างกัน นกเค้าหากินในที่สูง แมวโพงหากินบนพื้นราบ และอีเห็นหากินตลอดเรียดใต้พื้นดิน

คนเรามีพ่อแม่ และรูปร่างแขนขาครบ ๓๒ เท้ากันก็จริง และอยู่สังคมเดียวกัน แต่แตกต่างกันที่ การรับรู้เข้าใจสภาพแวดล้อม การจำ อารมณ์ ต้องการ เป้าหมาย และจินตนาการที่ในแต่ละคน เพศ วัย อย่างไม่รู้จบ

วันคืนหนึ่งๆล่วงไปเท่ากัน ปราชญ์มองว่าคนมีปัญญาให้ความสำคัญเวลา แบ่งเวลากลางคืน ตอนบ่าย(กลางเวน) ตอนเช้า(มือเช้า) แล้วเลือกทำภารกิจที่นำชีวิตไปสู่ความดี ความงาม ความจริง และความสุข สามารถสื่อสร้างสรรค์สัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับสังคม และคนกับสิ่งแวดล้อม ออกมาเป็นศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี รวมเป็นวิถีชีวิตสังคมร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย ดุจเดียวกัน

ภาพจากปก ดร.พระเทพกิตติรังษี เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

ณ สำนักปฏิบัติธรรมประจำจังหวัดขอนแก่น วัดป่าวิเวกภูนางงาม (ภูระงำ)

ต.ห้วยแก อ.ชนบท จ.ขอนแก่น

มีกิจกรรมปฏิบัติธรรมประจำปี ในสัปดาห์ที่ ๒ ของเดือนมกราคม ทุกปี

อาคารเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา
มหาวิทยาลัยมหากษัตริย์ราชภัฏวไลยอลงกรณ์

จิตสำนึกของพุทธศาสนิกชน
ตามรอยเบื้องยุคลบาทพระมหากษัตริย์ไทย

ที่ศาลพระเจ้าตากสินมหาราช
วัดอรุณราชวราราม ธนบุรี จารึกว่า

*****

อันตัวพ่อ ชื่อว่า พระยาตาก
ถวายเป็นดิน ให้เป็น พุทธบูชา
ให้ยืนยง คงถวัล ห้าพันปี
เจริญสมณะ วิปัสสนา พ่อชื่นชม
คิดถึงพ่อ พ่ออยู่ คู่กับเจ้า
พุทธศาสนา อยู่ยง คู่องค์กษัตริรา

ทนทุกข์ยาก กู้ชาติ พระศาสนา
แต่พระศาสดา สมณะ พระพุทธโคดม
สมณะพราหมณ์ชี ปฏิบัติ ให้พอสม
ถวายบังคม รอยพระบาท พระศาสดา
ชาติของเรา คงอยู่ คู่พระศาสนา
พระศาสดา ฝากไว้ ให้คู่กันฯ

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
ได้ทรงประกาศพระราชปณิธานในการเสด็จขึ้นครองราชย์ปี พ.ศ. ๒๓๒๕ ว่า

*****

ตั้งใจจะอุปถัมภก
ป้องกันขอบขันธสีมา

ยอยกพระพุทธศาสนา
รักษาประชาชนและมนตรี

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙

*****

“เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

“คนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีทุกคน

ส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ”

ก้าวไปกับบุญ

คณะสงฆ์ก้าวหน้า มหาจุฬาฯ ก้าวไกล สังคมไทยพัฒนา

วารสารราย ๓ เดือน ของคณะสงฆ์ภาค ๙

และมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๐๐๒ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๐

ISBN : 978-974-364-631-7

คณะกรรมการบริหารวารสารก้าวไปกับบุญ ที่ปรึกษา

พระธรรมปริยัติโมลี	ดร.พระธรรมวิสุทธิอาจารย์
พระธรรมสิทธินายก	พระเทพเมธี
พระเทพวงศาจารย์	ดร.พระเทพกิตติรังษี
พระราชสาธิตคามมณี	พระราชวิสุทธิโมลี
พระราชปริชามณี	พระสิริวุฒิเมธี
พระราชปริยัติโสภณ	พระพุทธิสารมณี
พระราชปริยัติยาทร	พระญาณนายก
พระราชธรรมเมธี	พระสุขุมวาที
พระรัตนวิมล	พระครูประโชติโพธิคุณ
รศ.อุดม บัวศรี	ผศ.ชอบ ดีสวนโคก
ผศ.ดร.บุรินทร์ ภูสกุล	นายเปลื้อง พลโยธา

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระครูปลัดสุกันยา อรุโณ

กองบรรณาธิการ

พระครูวรกิจสุนทร	พระครูปริยัติพัฒนกิจ
พระครูเอกตตรสตาธิคุณ	พระครูสุวรรณสรานุกิจ
พระมหาสุนทร สุนทรธมโม	พระมหาประทีป สมนฺตโม
พระครูปลัดสำนวน โอภาโส	พระมหาวิระชัย วชิโร
พระมหาประกาศ อากาศโร	พระครูปริยัติธรรมวงศ์
ผศ.จิรภัทร แก้วกู่	นายบุญหนา จิมาณี
นายชาญชัย เพียงแก้ว	นายวิทยา ทองดี

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

ดร.อุดร จันทวัน

ฝ่ายธุรการและสมาชิก

นายนิเทศ สนั่นนารี	นางสาวปามจิตร สุกมัลย์
นายสถิตย์ แก้วล้วนล้วน	นายมานะ แก้วจุฑา
นายสงบ สำราญพิทักษ์	นายธงชัย ทองทุม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่กิจกรรมและข่าวสารของคณะสงฆ์ ภาค ๙ (กาฬสินธุ์, ขอนแก่น, ร้อยเอ็ด, และมหาสารคาม)
๒. เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๓. เพื่อบันทึกกิจกรรมและความเคลื่อนไหวของชมรมรวมพลคนพุทธ

เจ้าของ

๑. คณะสงฆ์ภาค ๙
๒. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

สำนักงาน

๑. สำนักงานวิทยาเขตขอนแก่น
อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ต.โคกสี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐๔๓-๒๔๓๕๕๗ โทรสาร. ๐๔๓-๒๔๓๓๙๙
๒. สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะจังหวัด ๔ จังหวัด
๓. ห้องเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด วัดสระทอง
๔. หน่วยวิทยบริการจังหวัดมหาสารคาม วัดอภิสิทธิ์
๕. หน่วยการศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ วัดกลาง

บอกรับเป็นสมาชิก ปีละ ๒๐๐ บาท

ส่งจ่ายในนาม รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น

พิมพ์ที่ หจก.โรงพิมพ์คัลลังนานาวิทยา

โทร. ๐-๔๓๓๒-๔๕๔๙-๙๑

บทบรรณาธิการ

ช่วงเวลาที่ผ่านมา จัดเป็นช่วงสำคัญของชาวพุทธทั่วโลก เนื่องด้วยเทศกาลวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นวันสำคัญสากลโลก ตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมชาวพุทธนานาชาติขึ้น ที่หอประชุมพุทธมณฑลและสำนักงานองค์การสหประชาชาติ โดยมีชาวพุทธเข้าร่วมประชุมกว่า ๑,๕๐๐ คน จาก ๖๑ ประเทศทั่วโลก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รัับเป็นแม่งานสำคัญในการจัดประชุม นับเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์อันสำคัญ เนื่องในปีมหามงคลเฉลิมฉลองในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ในปี ๒๕๕๐ นี้

อนึ่ง วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ที่หอประชุมพุทธมณฑล นครปฐม เจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ได้เมตตาเป็นองค์ประธานในพิธีประสาทปริญญาบัตรแก่พุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต พุทธศาสนดุษฎีบัณฑิต และพุทธศาสนดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในงานนี้มีพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนไปร่วมแสดงมุทิตาจิตเป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น ๔ ตำบล จัดประชุมเสวนาและจัดทำโครงการท้องถิ่นสามัคคีทำความดีเพื่อในหลวงเนื่องในปีมหามงคล เช่น โครงการธรรมสัญจรเฉลิมพระเกียรติ โครงการเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติ เป็นต้น จึงขอเชิญชวนในความร่วมมือของทุกฝ่ายในการทำกิจกรรมอันเป็นสาธารณะประโยชน์ในครั้งนี้โดยทั่วกัน

พระครูปลัด ดร.สุกันยา อรุโณ
รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น
หัวหน้ากองบรรณาธิการ

วารสาร ก้าวไปกับบุญ

ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๐๐๒ กรกฎาคม - กันยายน ๒๕๕๐

สารบัญ

ผญาถ้อย

บทบรรณาธิการ

สารบาญ

บทกวี :

- พระแม่แห่งแผ่นดิน

๑

- มหาเถรสดุดี

๒

คำอนุโมทนาถา :

๓

ดร.พระเทพกิตติรังษี

บุคคลประจำฉบับ :

๔

ดร.พระเทพกิตติรังษี

สารธรรม : อสมยวิโมกขถา

๘

ดร.พระเทพกิตติรังษี

ปฏิญญากรุงเทพ : เนื่องในวันวิสาขบูชาโลก

๑๐

สารจากอธิการบดี มจร.

๑๑

เหตุที่ต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่า :

๑๔

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

บทความพิเศษ :

๑๕

การวางแผนขจัดพระพุทธศาสนา

ข่าวในเล่ม :

- ข่าว มจร.ขอนแก่น

๑๘

- ข่าวสงฆ์ภาค ๙

๒๐

- ข่าวสงฆ์มหาสารคาม

๒๑

อนุโมทนา :

- ผู้บริจาคมูลนิธิ มจร.

๒๓

- ผู้บริจาคสร้าง F.M. ๘๘.๕๐ MHz.

๒๕

พระแม่แห่งแผ่นดิน

พระศรีอพระแม่เจ้า
 ศิโยงยอตตองศรีราชันย์
 พระคุณนบอนันต์
 หกสิบปีผ่านฟ้า

จอมพล
บกท.๑
อเนกยิ่ง
คู่แก่อัจฉริยะ

เปรียบองค์อุบาสกต่าง
เทียบพ่อพระภูบาล
ประชาผู้มีศรัทธา
ชาติเกิดศานติแล้ว

ไพศาลี
ดั่งน้ำ
สุกหัว
เสียดด้วยพระการุณ

คุณยศิธพาชีพสร้าง
ราชบุรุษ'อมลสถิตยธาร
มรดกชาติยังถิ่น
เพราะพระปารมีให้

ธรรม์คังงาน
 สืบไว้
 ทอสัง
 เปี่ยมล้ำเป็นพลัด

สืบเสาะสิ่งหาแล้ว
กายเจ็ดขยเกษม
ขอพระพนมายุครบ
พระพลานามัยพร้อม

บรรจบ
หน้าจอม
ขึ้นชื่อ นานเทอม
เปรียบดั่งเกษมศราณ ฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อมขอเดชะ

ข้าพระพุทธเจ้า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

(นายสิทธิชัย แก้วอ่อนอ่อน ประพันธ์)

บทกวี

มหาเถรสุตฺตี

ดร.พระเทพกิตติรังษี (ทองสา วรลาโภ ป.ธ.๘)

เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

*****

ขอ ..... มอปปายะจิตน้อม	สักการ
ถวาย ..... รูปเทียน, พาน	ดอกไม้
สดุดี ..... เกียรติคุณจาร	จดเชิด ชูฟ้า
แต่ ..... โลกปรากฏไฉ	เล่ารู้ปฏิบัติ
พระ ..... มหาเถระผู้	ชำนาญ
เทพ ..... นอบน้อมการ	แท้ที่จริง
กิตติ ..... ศักดิ์ทักท้วง	ขจรกลิ่น สีสรร
รังษี ..... ธรรมแผ่ดั่ง	แหล่งหล้าเรืองรอง
เจ้า ..... ปกครองเขตแดน	แก่นนคร
คณะ ..... สอนสั่งการ	พร้อมพร้อม
จังหวัด ..... เติบโตการ	ปรีดี
ขอนแก่น ..... แก่นภาคอีสาน	รอบด้วยแดนธรรม
รอง ..... เรืองน่านรุ่งด้วย	เมตตา
ประธาน ..... สืบพัฒนา	บั้ง
ธรรมา ..... มหาอุฬา ฯ	รวมดั่ง เต็มเต็ม
วิทยาเขต ..... จิตตั้ง	อยู่ด้วยเจริญดี ฯ

ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ คณาจารย์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
(สถิตย แก้วดอนสวรรค์ ประพนธ์)

อนุโมทนากถา

ตามที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้พิมพ์หนังสือวารสาร "ก้าวไปกับบุญ" ออกเผยแพร่ตามวาระโอกาสอันเป็นมงคลนับว่าเป็นกุศลเจตนา และเป็นกุศลกรรมนำให้เกิดความดีเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ในส่วนที่เป็นอรรถัตถประโยชน์ คือ ประโยชน์ส่วนที่เป็นของตน-หมู่คณะ และปรตถประโยชน์ คือประโยชน์ส่วนที่เป็นของผู้อื่น ได้รู้ได้ทราบสิ่งที่ควรรู้ควรทราบ ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อความอยู่ดี กินดี

หนังสือก้าวไปกับบุญ ฟังชื่อแล้วก็เป็นที่น่าสนใจ และเข้าใจถึงคำว่าบุญ คือ ความดีทั้งหมดนั้นแหละ ความดีนั้นคือ สิ่งที่ดีมีทั้งที่เป็นรูปธรรมทั้งนามธรรมก็มี ฉะนั้นบุญจึงเป็นทั้งรูปธรรม ทั้งนามธรรม บุญเกิดจากรูปธรรมก็มี เกิดจากนามธรรมก็มี บุญเกิดจากสิ่งที่บุคคลกระทำ กระทำทางกาย กระทำทางวาจา กระทำทางใจ เรียกกันว่า ไตรทวาร และไม่มีใครทำให้กันได้ ถ้าจะได้ก็คงช่วยได้เป็นบางอย่างเท่านั้น

บัณฑิตนักปราชญ์ท่านได้กล่าวเป็นสุภาษิตไว้เป็นอมตวาจาว่า

สีหน้า	บป่ายหน้า	ดูดิน
ตรีเนตร	ลื้มแลถวิล	แหล่งหล้า
นารายณ์	บรรทมสินธุ์	นานตื่น
สองโคก	สามเจ้าฟ้า	บ่เอื้ออาดูร

มิติพระพุทธศาสนาสอนว่า บุญให้ผลคือความสุข ตนเองเป็นผู้ทำขึ้น แล้วให้รู้จักบุญ แล้วให้รู้จักเอาบุญ แล้วให้รู้จักก้าวไปกับบุญ แม้จะไปในที่ไหนๆ ทั้งที่ใกล้หรือที่ไกลก็ให้เอาบุญไปด้วยหรือแม้แต่จะไปสู่โลกอื่น ก็ให้เอาบุญไปด้วยหรือแม้แต่จะไปสู่โลกอื่น ก็ให้เอาบุญไปด้วย คนที่เอาบุญไปด้วยมีแต่จะโชคดีตลอดทาง

ดร.พระเทพกิตติรังษี
เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

มหาเถรประวัติโดยสังเขป

ดร.พระเทพกิตติรังษี (ทองสา วรลาโภ ป.ธ.๘)

เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

ชื่อ

พระเทพกิตติรังษี ฉายา วรลาโภ อายุ ๗๗ พรรษา ๕๗ น.ธ.เอก ป.ธ.๘ วัดธาตุพระอารามหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง

- ผู้ช่วยเจ้าอาวาสพระอารามหลวง (วัดธาตุ)
- พระอุปัชฌาย์วิสามัญ
- ประธานครูพระปริยัตินิตยภัต หนตะวันออก ๒๔ จังหวัด
- อาจารย์บรรยายพระสูตรตันตปิฎก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

สถานะเดิม

ชื่อ ทองสา นามสกุล ปรีชาดิกล เกิดวันที่ ๒๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ บิดาชื่อ คุณพ่อจารย์ครูดวง มารดาชื่อ คุณแม่อ่อน นามสกุล ปรีชาดิกล ณ บ้านเลขที่ ๖๑ หมู่ที่ ๔ บ้านทุ่ม ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

อุปสมบท

เมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓ ณ พัทธสีมาวัดโพธิ์กลาง บ้านทุ่ม ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พระสารนารถธรรมาจารย์ วัดโพธิ์กลางบ้านทุ่ม เป็นพระอุปัชฌาย์

วิทยฐานะ

- พ.ศ. ๒๔๘๔ สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ จากโรงเรียนประชาบาลบ้านทุ่ม ตำบลบ้านทุ่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๔๙๖ สอบไล่ได้นักธรรมชั้นเอก ในสนามหลวง วัดธาตุ สำนักเรียนคณะจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๑๐ สอบไล่ได้เปรียญธรรม ๘ ประโยค ในนามวัดธาตุ สำนักเรียนคณะจังหวัดขอนแก่น

การศึกษาพิเศษ

- พ.ศ. ๒๕๐๔ สอบไล่ได้หลักสูตรประโยคครูมูลพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ
- พ.ศ. ๒๕๒๕ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนพระสังฆาธิการส่วนภูมิภาค แผนกอบรมเป็นรุ่นที่ ๑ ของคณะสงฆ์ภาค ๔
- พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้รับการถวายปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาจริยศึกษา จากสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ความชำนาญการ

มีความชำนาญในการสอนหนังสือ การแสดงธรรม การบรรยายธรรม การสวดมนต์ การสวดสังฆกรรม การทำวัตรเช้า-เย็น การบูรณปฏิสังขรณ์ การพัฒนา การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม การอบรมสั่งสอนในแบบอย่าง แบบแผนและแบบฉบับ ตามแนวทางแห่งพระพุทธศาสนา

งานการปกครอง

- พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดยอดแก้ว บ้านห่ม ตำบลบ้านห่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดโพธิ์กลาง บ้านห่ม ตำบลบ้านห่ม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดธาตุ พระอารามหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระอุปัชฌาย์วิสามัญ ในเขตที่ตนปกครองจังหวัดขอนแก่น
- พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น (ครั้ง ๑ ขณะที่เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นอาพาธ)
- พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรักษาการแทนเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น (ครั้ง ๒ หลังจากเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่นอาพาธ)
- พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้รับพระบัญชาแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น

งานการเผยแผ่

- พ.ศ. ๒๕๓๕ - ปัจจุบัน ได้รับอาราธนาจากพุทธสมาคม เรือนจำ และส่วนราชการ จังหวัดขอนแก่น ให้เป็นวิทยากรบรรยายธรรมอบรมผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดขอนแก่น และเป็นวิทยากรบรรยายธรรมอบรมศีลธรรมแก่นักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ทั้งในและนอกเขตเทศบาล ทั้งโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งในโรงเรียนราษฎร์และโรงเรียนรัฐบาล รวมถึงสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดขอนแก่น เพื่อปลูกฝังศีลธรรมจริยธรรมและคุณธรรม ด้วยหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ๕ ส พลังเสือ คือ

ส.๑	สั่งสมศรัทธา	ส.๒	สั่งสมศีลธรรม
ส.๓	สั่งสมสมาธิ	ส.๔	สั่งสมสติปัญญา
ส.๕	สั่งสมสัมมาปฏิบัติ		

- พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๔๑ ได้รับมอบหมายงานจากเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น ในส่วนงานด้านเผยแผ่ และได้รับอาราธนาจากผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์เขต ๑ กรมประชาสัมพันธ์ ให้เป็นผู้รับผิดชอบจัดวางระ แสดงธรรมทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ช่อง ๑๑ ทุกวันธรรมสวนะตลอดปี ทุกๆ ปี โดยเป็นผู้จัดวางและอาราธนาพระเถระผู้สามารถในการแสดงธรรมทั้งฝ่ายมหานิกายและฝ่ายธรรมยุติกนิกาย ทั้งในเขตจังหวัดขอนแก่นและเขตจังหวัดต่างๆ ในเขตภาคอีสาน รวมถึงในส่วนที่เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาวิทยาเขตต่าง ๆ คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ๑ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ๑ ในภาคอีสาน ให้ไปแสดงธรรมหรืออภิปรายธรรม ในวันธรรมสวนะมิได้ขาด ปัจจุบันมีสถานีวิทยุพระพุทธศาสนาของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ คลื่น ๑๐๑.๗๕ เมกะเฮิร์ต ใช้เป็นเครื่องเผยแผ่ธรรมะอีกทางหนึ่งด้วย

- พ.ศ. ๒๕๓๓ - ปัจจุบัน โดยฐานะหน้าที่เป็นเจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น และเป็นผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายเผยแผ่และประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ๑ วิทยาเขตขอนแก่น ได้บริหารดำเนินงานการศึกษาพระพุทธศาสนาแก่เยาวชน คือโรงเรียนพุทธศาสนาวินิจฉัย ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ๑ วิทยาเขตขอนแก่น งานได้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย สร้างศรัทธา ปลาทะ ให้แก่ผู้เรียนและผู้ปกครองของเด็กเป็นอย่างดีตลอดมา

งานพิเศษทั่วไป

- พ.ศ. ๒๕๓๓ - ปัจจุบัน เป็นประธานพระปริยัติเนเทศก์हनตะวันออก
- พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นรองประธานสภาวิทยาเขตขอนแก่น
- เป็นอาจารย์บรรยายวิชาพระสูตรตันตปิฎก ที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาร

สมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๕๓๓
- พ.ศ. ๒๕๔๕
- ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙

ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญ ที่ พระพุทธิสารสุธี
ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราช ที่ พระราชกิตติรังษี
ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ พระเทพกิตติรังษี
ในวโรกาสทรงครองเครื่องสังฆราชครบ ๖๐ ปี
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพ ที่ พระเทพกิตติรังษี

สารธรรม

อสมยวิโมกขกถา

การกล่าวถึงการหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลา

*****

ดร.พระเทพกิตติรังษี

เรื่องมีอยู่ว่า :

เมื่อไม่กี่วันมานี้ เวลาประมาณ ๒ หุ่ม พอดีกับเวลาที่ได้ทำวัตรเย็นและนั่งเจริญสมาธิภาวนาเสร็จแล้ว ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จากพระอาจารย์กิตติศักดิ์ กิตติสาโร เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านหนองหลุม ซึ่งได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติตั้งให้เป็นสำนักวิสสุตนากรรมฐานประจำจังหวัดขอนแก่น โดยมีพระอาจารย์กิตติศักดิ์ เป็นเจ้าอาวาส เป็นพระอาจารย์ผู้อำนวยการ ท่านเป็นพระผู้เอภาวาระของพระพุทธศาสนา เป็นผู้มั่นคงในสัมมาปฏิบัติเป็นอย่างดี

ท่านได้ถามว่า หลวงพ่อพอมีเวลาให้ผมได้ถามและสนทนาสักเล็กน้อยบ้างไหม ?

ข้าพเจ้าก็ตอบว่า ทำวัตรเย็นและนั่งสมาธิภาวนากับพระวิษณุ ชุตินุโร ซึ่งกำลังทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่ประเทศอังกฤษ ได้ถือโอกาสมาอุปสมบทมีกำหนด ๗ วัน จะลาสิกขาในวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ นี้แหละ ท่านอาจารย์มีอะไรที่จะถามและปรึกษาในข้อธรรมข้อธรรมอะไร ก็ขออนุญาตได้เลย

พระอาจารย์กิตติศักดิ์ได้บอกว่า ได้อ่านพระสูตรในพระไตรปิฎกพบศัพท์ว่า อสมยวิโมกโข จะแปลและอธิบายขยายความว่าอย่างไร

ข้าพเจ้าก็ตอบท่านว่า ศัพท์ว่า อสมยวิโมกโข นี้ ควรแปลว่า การหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาที่จะหลุดพ้น หรือแปลว่า การหลุดพ้นในคราวที่ไม่ใช่คราวจะหลุดพ้น

พระอาจารย์กิตติศักดิ์ได้ถามต่อไปอีกว่า ยังมีอีกศัพท์หนึ่งว่า อสมยวิมุตติ แปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้องหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาจะหลุดพ้น หรือแปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้องหลุดพ้นในคราวที่ไม่ใช่คราวจะหลุดพ้น ดังนี้

จากนั้น ข้าพเจ้าก็ได้อธิบายขยายความเชิงปรึกษากับพระอาจารย์กิตติศักดิ์ว่า คำศัพท์ดังกล่าวมานี้ คงอธิบายได้ว่า สวากขาตธรรม คือคำสอนที่พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้วนั้น เมื่อบุคคลประพฤติปฏิบัติด้วยดี ย่อมได้รับผลดีตอบแทนโดยไม่เลือกกาลเวลาตามนัยยะของคุณสมบัติของพระสวากขาตธรรมที่ว่า อกาลโก ที่ซึ่งแปลว่า ไม่ประกอบด้วยกาลเวลา ดังนี้ และคำว่า อสมยวิมุตติ ที่แปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้องหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาจะหลุดพ้น หรือแปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้องหลุดพ้นในคราวที่ไม่ใช่คราวจะหลุดพ้น โดยนัยยะตามที่กล่าวมานี้

การสั่งสอนกันทางโทรศัพท์กับพระอาจารย์กิตติศักดิ์ เป็นไปด้วยความบันเทิงรื่นเริงในธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะการรู้ธรรมนั้นเป็นเอกสิทธิ์เฉพาะตนของแต่ละบุคคล ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า การรู้ธรรมนั้นๆ นำให้เกิดผล วิโมกข์ วิมุตติ หลุดพ้น ปลดปล่อยตนให้ขาดจากความพัวพันของโลกธรรม ก็ได้ชื่อว่า เป็นสุโคตบุคคผล คือบุคคลผู้ไปดีแล้ว ตามนัยยะพระบาลีในพระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ ๑๘ สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค ชัมพูชาทกสังยุตต์ ข้อที่ ๔๔๔

เมื่อสมควรแก่เวลาแล้ว ก็บอกลากันด้วยกัลยาณธรรม คือธรรมอันดี หลังจากนั้น ข้าพเจ้าก็คิดทบทวนถึงกระบวนการที่ได้สั่งสอนธรรมกับพระอาจารย์กิตติศักดิ์ถึงคำศัพท์ที่ว่า อสมยวิโมกโข และศัพท์ว่า อสมยวิมุตติ ที่ข้าพเจ้าได้แปลว่า การหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่คราวจะหลุดพ้น และคำศัพท์ว่า อสมยวิมุตติ ที่ข้าพเจ้าได้แปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้องหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาจะหลุดพ้น หรือแปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้อง

หลุดพ้นในคราวที่ไม่ใช่คราวจะหลุดพ้น ดังนั้น

ข้าพเจ้าคิดทบทวนไป ก็เกิดความคิดขึ้นมาสันนิษฐานว่า ในเรื่องประวัติของพระอานนท์ พุทธอุปัฏฐากว่า หลังจากถวายพระเพลิงพระพุทธรูปของพระพุทธเจ้าแล้ว พระอานนท์ก็ทำความเพียรปฏิบัติเจริญสมาธิภาวนาอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้บรรลุเป็นอรหันต์ทันการบำเพ็ญสังคายนา ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า พระอานนท์พุทธอุปัฏฐากจักได้บรรลุเป็นพระอรหันต์วันทำสังคายนา ท่านพระอานนท์อย่างไรก็ไม่ได้บรรลุ ท่านจึงคิดว่าจะพักผ่อนเอาแรงจึงเอนกายลงนอนพัก สักระยะยังไม่ถึงหมอนเลย จิตใจของท่านก็ถึงวิมุตติหลุดพ้นจากกิเลสทั้งหลาย ถึงความเป็นพระอรหันต์นิมิตสพ ทันการบำเพ็ญสังคายนาตรงตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้

ความข้อนี้ ก็สันนิษฐานคำศัพท์ที่ว่า อสมยวิโมกโข ที่แปลว่า การหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาจะหลุดพ้น และคำศัพท์ที่ว่า อสมยวิมุตติ ที่แปลว่า เมื่อเธอยังมีสติมั่นคง เธอจักต้องหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาจะหลุดพ้น

ทั้งนี้และทั้งนั้น ก็ขึ้นอยู่กับ สติ ซึ่งแปลว่า ความระลึกได้ พระเดชพระคุณพระสภานารถธรรมาจารย์ พระอุปัชฌาย์ของข้าพเจ้าได้ขยายความให้กระจ่างว่า "ความระลึกได้ คือความสำนึกได้ ความสำนึกได้ คือ ความรู้จักตัวเอง อ่านตัวให้ออก บอกตัวให้ได้ ใช้ตัวให้เป็น นี่คือสติ"

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราทั้งหลาย ได้ตรัสไว้เป็นปัจฉิมพุทธพจน์ ที่ซึ่งมีปรากฏในพระสูตรตันตปิฎกเล่มที่ ๑๐ ที่มณิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร ข้อที่ ๑๔๓ ว่า อถโฆ ภควา ภิกขุ อามนตสิ "หนุททานิ ภิกขเว อามนตุยามิ โว ขยวยธมฺมา สงฺขารา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถาติฯ อयํ ตถาคตสฺส ปจฺจิมา วาจาฯ"

แปลว่า ครั้งนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสเรียกภิกษุทั้งหลายมาแล้ว ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เอาเถิด ณบัดนี้ เราขอบอกเธอทั้งหลายว่า สังขารทั้งหลาย มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา เธอทั้งหลาย จงประกอบการทำงานให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด ดังนี้ นี่เป็นพระวาจาครั้งสุดท้ายของพระศาสดาของเราทั้งหลาย

คำว่า ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด ความไม่ประมาท คือความเป็นผู้มีสติ เพราะฉะนั้น สติจึงมีความสำคัญยิ่ง โดยนัยยะดังกล่าวนี้ พระพุทธองค์ทรงเห็นว่า สติเป็นสำคัญยิ่ง จึงตรัสสั่งสอนไว้เป็นเชิงขอร้อง ให้พระสาวกทั้งหลายยึดมั่นในสติคือความไม่ประมาทนั่นเอง

จริงตามนั้น เช่น คนเป็นใหญ่ ถ้าสติไม่ดี ก็หมดสภาพ คนมีเงิน ถ้าขาดสติ ก็หมดสภาพ คนที่มีรูปร่างสดสวย ถ้าสติไม่มีก็หมดสภาพ แม้แต่พระภิกษุสงฆ์องค์เถระก็เช่นกัน ถ้าขาดสติ ก็หมดสภาพ คนขาดสติ ก็คือคนมีสติไม่มั่นคง เห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี มีผลต่อการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ เป็นคนไม่มีศีล เข้ากับคำโบราณท่านกล่าวไว้ว่า

อันสตรี	ไม่มีศีล	ก็สิ้นสวย
บุรุษด้วย	ไม่มีศีล	ก็สิ้นศักดิ์ศรี
อันพระสงฆ์	ไม่มีศีล	ก็สิ้นดี
ข้าราชการ	ศีลไม่มี	ก็หยาบคายฯ

คำศัพท์ที่ว่า อสมยวิโมกโข กิติ และคำศัพท์ที่ว่า อสมยวิมุตติ กิติ ขึ้นอยู่กับสติ เมื่อบุคคลมีสติมั่นคง ก็จักหลุดพ้นในเวลาที่ไม่ใช่เวลาจะหลุดพ้น เพราะสาวกชาตธรรมเป็น อกาลิกรรม คือไม่เลือกกาล ไม่เลือกยาม ข้อสำคัญอยู่ที่สติ ดังคำของนักปราชญ์ได้กล่าวไว้ว่า

ยามจะได้	ได้ให้เป็น	ไม่เป็นทุกข์
ยามจะเป็น	เป็นให้ถูก	ตามวิถี
ยามจะตาย	ตายให้เห็น	แต่ความดี
ถ้าอย่างนี้	ตามวิถีพุทธธรรม	คำสอนเอ๋ย ฯ

ปณิญากรุงเทพ

*****

นิเทศ สนั่นนารี

ในการประชุมชาวพุทธนานาชาติ เนื่องในวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลโลก ประจำปี ๒๕๕๐ ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยมีพระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นประธาน คณะกรรมการดำเนินการจัดการประชุมวิชาการ ที่ประชุมได้มีมติร่วมกันออกปณิญากรุงเทพฯ จำนวน ๑๒ ข้อ คือ

๑. ประสานความร่วมมือกันระหว่างศาสนาพุทธทุกนิกาย เพื่อความเป็นหนึ่งเดียวกันระหว่างชาวพุทธนานาชาติ
๒. ให้ประเทศเวียดนามเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมครั้งต่อไป (ปี พ.ศ. ๒๕๕๑)
๓. ให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (มจร.) เป็นสถานที่ตั้งถาวรของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการจัดการประชุมพุทธนานาชาติ
๔. กระตุ้นให้ผู้นำด้านพระพุทธศาสนาปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างเสริมศีลธรรม จริยธรรม
๕. ที่ประชุมรับทราบถึงแรงบันดาลใจในการเข้าร่วมประชุมครั้งนี้ ของชาวพุทธจากทั่วโลก ว่ามาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของไทย ที่ทรงยึดหลักธรรมาภิบาล ในการปกครองประเทศมาตลอดระยะเวลาในการครองราชย์กว่า ๖๐ ปี ขณะเดียวกันที่ประชุมยังรับทราบแรงบันดาลใจที่ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาจากทั่วโลก และโครงการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ หรือ ยูเอ็นดีพี น้อมนำเอาหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปประยุกต์ใช้ด้วย
๖. เห็นชอบให้สาธารณรัฐประชาชนจีน จัดการประชุมพระพุทธศาสนาแห่งโลก ครั้งที่ ๒
๗. สนับสนุนโครงการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ด้านพระพุทธศาสนา
๘. ดำเนินการเชิงรุกในการเผยแพร่พระพุทธศาสนาไปตามสถานที่ต่างๆ เช่น การจัดพิมพ์พระไตรปิฎกขนาดเล็ก แจกไปตามโรงแรมต่างๆ ทั่วโลก
๙. กระตุ้นองค์การสหประชาชาติ องค์การยูเนสโก หน่วยงานภาครัฐและเอกชน รักษาไว้ซึ่งพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งส่งเสริมให้เยี่ยมชมสังเวชนียสถานเชิงอนุรักษ์
๑๐. จัดตั้งสมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานาชาติเป็นครั้งแรกในโลกที่ประเทศไทย
๑๑. เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสมาคมมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนานาชาติ ในปี ๒๕๕๑
๑๒. จะร่วมกันเชิดชูคุณค่าพระพุทธศาสนาในทุกระดับ

นอกจากนี้ พระธรรมโกศาจารย์ ยังกล่าวว่า “ชาวพุทธที่เข้าร่วมประชุมกว่า ๑,๕๐๐ คน จาก ๖๑ ประเทศทั่วโลก ต่างยกย่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงยึดหลักธรรมาภิบาลในการปกครองประเทศและพร้อมที่จะน้อมนำเอาหลักการปฏิบัติของพระองค์ไปประยุกต์ใช้ที่ประเทศของตัวเองด้วย”

สารจากอธิการบดี มจร.

“ศาสนาประจำชาติไทย”

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ระยะนี้ชาวพุทธออกมาเรียกร้องให้บัญญัติพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับล่าสุด มีหลายคนตั้งข้อสงสัยว่าการที่ร่างรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๙ ว่า “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและทรงเป็นอัครศาสนูปถัมภก” ยังไม่เป็นการเพียงพอที่จะรับประกันว่าพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติละหรือ

ชาวพุทธผู้ออกมาเรียกร้องมีความเห็นว่า บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวเพียงพอที่จะรับประกันว่าพระพุทธศาสนา เป็นศาสนาแห่งชาติไทยก็จริง แต่ยังไม่ใช้การรับรองว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

อะไรคือความแตกต่างระหว่างคำว่า ศาสนาแห่งชาติ (National Religion) กับคำว่า ศาสนาประจำชาติ (State Religion)

คำว่า ศาสนาแห่งชาติ หมายถึง ศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นๆ นับถือ ซึ่งรวมทั้งประมุขหรือพระประมุขของประเทศนั้นก็นับถือด้วย

คำว่า ศาสนาประจำชาติ หมายถึง ศาสนาที่ทางราชการในประเทศนั้นๆ รับรองให้มีความสำคัญสูงสุด ด้วยการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังเช่น รัฐธรรมนูญของอัฟกานิสถาน บัญญัติให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ รัฐธรรมนูญของพม่าบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

เมื่อว่าโดยพหุัตินัย พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาแห่งไทย เพราะมีคนไทยส่วนใหญ่นับถือมาตั้งแต่เริ่มสถาปนา รัฐไทยในสมัยกรุงสุโขทัย และพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ก็ทรงเป็นพุทธมามกะ แต่เมื่อว่าโดยนิตินัย พระพุทธศาสนายังไม่เป็นศาสนาประจำชาติไทย เพราะยังไม่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕

ในสมัยสมบูรณลัทธิราชย์ การที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ ถือว่าเป็นการรับรองพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยอยู่ในตัว ตามหลักการแต่

โบราณที่ว่า “ศาสนาประจำชาติเป็นไปตามศาสนาของผู้ปกครอง (Whose rule, his religion)”

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ความเป็นศาสนาประจำชาติของพระพุทธศาสนา ควรมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศทั้งนี้ ก็เพื่อให้ความเป็นศาสนาประจำชาตินี้ได้รับการสืบทอดอย่างเป็นทางการมาจากสมัชชามุรณาญาสิทธิราชย์นั่นเอง

สถาบันชาติได้รับการกล่าวถึงไว้ในมาตรา ๑ แห่งร่างรัฐธรรมนูญว่า “ประเทศไทยเป็นอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกมิได้” และสถาบันพระมหากษัตริย์ได้รับการบัญญัติไว้ในมาตรา ๒ ว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

ชาวพุทธเรียกร้องให้เพิ่มอีก ๑ มาตราที่บัญญัติเกี่ยวกับสถาบันพระพุทธศาสนาไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ “ประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” หรือจะเพิ่มข้อความเข้าในมาตรา ๒ ว่า “ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ” ดังนี้ก็ได้

ถ้ามีการบัญญัติเพิ่มเติมในรัฐธรรมนูญเช่นว่านี้ พระพุทธศาสนาซึ่งเคยเป็นศาสนาประจำชาติไทยในสมัยสมบูรณญาสิทธิราชย์ก็ถือว่าได้รับการรับรองอย่างเป็นทางการให้เป็นศาสนาประจำชาติไทยต่อไป และจะได้ไม่ต้องมีใครมาโต้แย้งว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติหรือไม่

เมื่อมีการปรับปรุงหลักสูตรพระพุทธศาสนาในโรงเรียนแล้ว นักวิชาการชาวพุทธเขียนลงในหนังสือแบบเรียนว่าพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ นักวิชาการต่างศาสนาได้ส่งหนังสือทักท้วงไปที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ให้ถอดข้อความที่ว่านั้นออกจากแบบเรียน เขาให้เหตุผลว่าเพราะรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติว่าพระพุทธ

ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

เรื่องได้ยุติลงในที่สุดเมื่อนักวิชาการชาวพุทธท่านนั้น อ้างพระราชนิพนธ์หรือพระราชดำรัสของพระมหากษัตริย์ไทย ที่ทรงประกาศไว้ว่า

“ข้าพเจ้าย่อมรู้ลึกกว่า เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้อง ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นสิ่งคู่กับพระราชอาณาจักร ให้ดำเนินไปในทางวัฒนาถาวร พร้อมกันทั้งสองฝ่าย” (พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕)

“ถ้าข้าพเจ้าจะขอแก่ท่านทั้งหลายว่า พุทธศาสนาเป็น ของไทย เรามาชวนกันนับถือพระพุทธศาสนาเถิด.....เพราะ เหตุฉะนั้น เป็นความจำเป็นที่เราทั้งหลาย ผู้เป็นไทยจะต้อง มั่นอยู่ในศาสนาพระพุทธ ซึ่งเป็นศาสนาสำหรับชาติเรา ...” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖)

“เมื่อข้าพเจ้ามีโอกาสไปเยือนสำนักวาติกัน เมื่อปี คริสตศักราช ๑๙๖๐ สมเด็จพระสันตะปาปาจอห์น ปอลที่ ๒ ตรัสถามถึงคนไทยนับถือศาสนาากน้อยเพียงใด ข้าพเจ้าทูล ตอบว่า คนไทยเป็นศาสนิกชนที่ดีทั่วกัน ส่วนใหญ่นับถือ พระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติ” (พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน)

ดังนั้น การที่ชาวพุทธเรียกร้องให้มีการบัญญัติว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็เพื่อให้มีการรับรองสถานะของพระพุทธศาสนาที่เป็น ศาสนาแห่งชาติอยู่แล้ว โดยพฤตินัยนั้นให้เป็นศาสนา ประจำชาติ โดยนิตินัยอย่างชนิดที่ไม่อาจมีใครโต้แย้งได้ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ในโลกปัจจุบัน มีประเทศที่ประกาศอย่างเป็นทางการ ไว้ในรัฐธรรมนูญว่า มีศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประจำชาติ จำนวนกว่า ๑๕ ประเทศ ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญของประเทศเดนมาร์กบัญญัติว่า “ศาสนาคริสต์ลูเธอรันเป็น ศาสนาประจำชาติเดนมาร์กที่จะต้องได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐ” รัฐธรรมนูญของประเทศกรีซบัญญัติว่า “ศาสนาสำคัญใน ประเทศกรีซคือศาสนาคริสต์ออร์ทอดอกซ์ตะวันออก... พระ คัมภีร์ไบเบิลอันศักดิ์สิทธิ์ต้องได้รับการอนุรักษ์ไว้โดยไม่มีการดัดแปลง”

ประเทศที่ประกาศอย่างเป็นทางการไว้ในรัฐธรรมนูญว่า มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ มีจำนวน ๓๐ ประเทศ ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญของประเทศมาเลเซีย บัญญัติว่า “อิสลามเป็นศาสนาแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย แต่ก็อาจปฏิบัติ

ศาสนาอื่นได้ด้วยสันติและสามัคคีในทุกส่วนของสหพันธรัฐ” รัฐธรรมนูญของประเทศอัฟกานิสถานบัญญัติว่า “ศาสนา อิสลามที่ศักดิ์สิทธิ์เป็นศาสนาแห่งอัฟกานิสถาน ใน สาธารณรัฐอัฟกานิสถานจะไม่มีกฎหมายใดขัดแย้งกับ หลักการของศาสนาอิสลามที่ศักดิ์สิทธิ์

ประเทศที่ประกาศอย่างเป็นทางการไว้ในรัฐธรรมนูญ ว่า มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมีเพียง ๔ ประเทศ เท่านั้น คือ ศรีลังกา พม่า กัมพูชา ภูฏาน ตัวอย่างเช่น รัฐธรรมนูญของประเทศศรีลังกาบัญญัติว่า “สาธารณรัฐ ศรีลังกายกพระพุทธศาสนาไว้ในสถานะสำคัญสูงสุดและ ถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา และในขณะเดียวกันก็ประกันสิทธิของทุกศาสนาตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐ และ ๑๔” รัฐธรรมนูญของประเทศ ภูฏาน ซึ่งส่งเสริมหลักการและค่านิยมแห่งสันติ อหิงสา กรุณา และขันติ”

แต่ประเทศไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของ วัฒนธรรมไทย มีสำนักงานใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกชน สัมพันธ์แห่งโลกตั้งอยู่เป็นการถาวรมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๒ และมีพุทธมณฑลที่ชาวพุทธทั่วโลกยอมรับว่าเป็นศูนย์กลาง พระพุทธศาสนาของโลกตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ ยังไม่มีการ บัญญัติในรัฐธรรมนูญให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

หลายคนแสดงความห่วงใยว่า การที่รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติจะเป็นเหตุ ให้ชาวไทยต่างศาสนาถูกกดขี่กันทางศาสนา หรืออาจเป็น ชนวนยั่วยวให้ความขัดแย้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ลุกลามยิ่งขึ้น

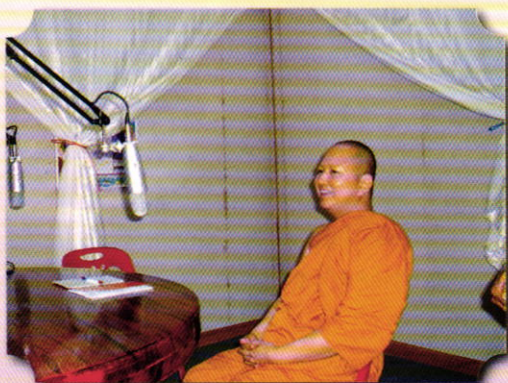
ในประเด็นที่เกี่ยวกับความรุนแรงในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ นั้น ทางคณะกรรมการความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) ยืนยันว่าไม่ได้เกิดจากความขัดแย้งของผู้ที่นับถือพระพุทธ ศาสนา และศาสนาอิสลาม แต่เป็นการสร้างความวุ่นวาย และก่อการร้ายของกลุ่มที่ไม่มีศาสนาที่ต้องการแบ่งแยก ดินแดน ทาง คมช. จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ไม่ขัดข้อง หากจะ บัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไว้ใน รัฐธรรมนูญ

ประเด็นที่ว่าชาวไทยที่นับถือศาสนาอื่นอาจถูกกีดกัน หรือกดขี่ทางศาสนา ถ้ารัฐธรรมนูญบัญญัติให้พระพุทธ ศาสนาเป็นศาสนาประจำชาตินั้น เกิดจากความหวาดระแวงว่า การบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไว้ใน

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร)
 บรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่วัดยอดแก้ว บ้านหมุ่ม
 ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐

ประมวลภาพผู้บริหารระดับสูง กับสถานีวิทยุ F.M.101.75 MHz.

พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดี มจร.
 เยี่ยมสถานีวิทยุ F.M. 101.75 MHz.

ดร.พระเทพกิตติรังษี

พระธรรมสิทธินายก

พระครูสิริสารธรรม เจ้าคณะตำบลโคกสี

พระราชสารคามมณี เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม
เป็นประธานปฐมนิเทศนิสิต ปีการศึกษา ๒๕๕๐

ดร.พระครูปลัดสุกันยา อรุโณ รองอธิการบดี มจร.ชก.
ถวายสักการะ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดี

ดร.พระครูปลัดสุกันยา อรุโณ รองอธิการบดี พบคนพุทธ

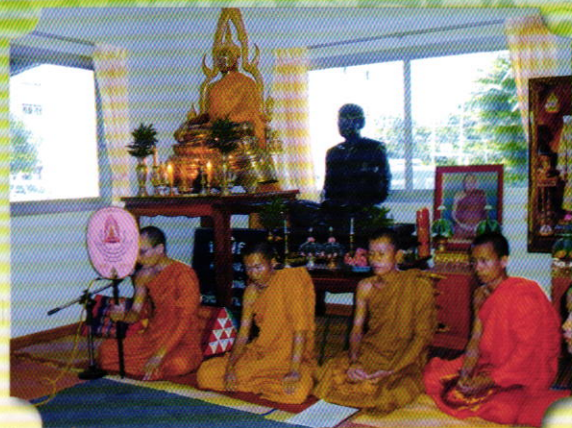
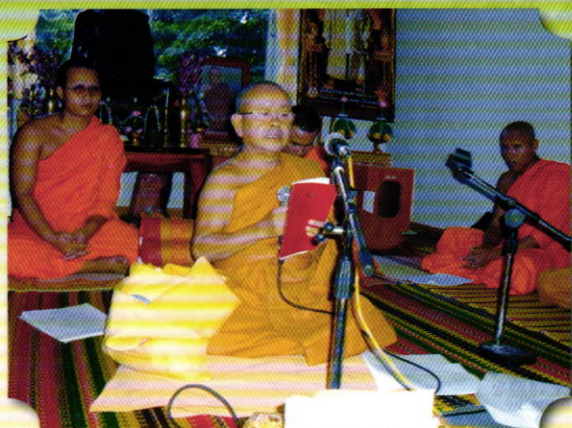

เสวนากับท้องถิ่น ๙ ตำบล

อบรมยาฝิ่น รุ่นที่ ๑

ประมวลภาพ
โครงการเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติ
ณ สถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนา
ชมรมรวมพลคนพุทธ ร่วมกับ มจร.ขอนแก่น และท้องถิ่น ๙ ตำบล

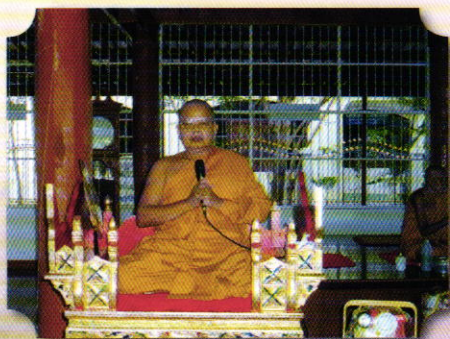

ประมวลภาพธรรมสัญจรเฉลิมพระเกียรติของชมรมรวมพลคนพุทธ มจร.ขอนแก่น

ครั้งที่ ๑ วัดรัตนมงคล บ้านหัวหนองแวง ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น ๒๑ ส.ค. ๕๐

ครั้งที่ ๒ วัดท่าบึง บ้านเป็ด ต.บ้านเป็ด อ.เมือง จ.ขอนแก่น ๒๔ ส.ค. ๕๐

รัฐธรรมนูญจะนำไปสู่การบังคับให้คนไทยต้องนับถือ แต่พระพุทธศาสนาและจะมีการกีดกันหรือกดขี่ศาสนาอื่นไปพร้อมกัน

ในเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ นายอัปดุล ราห์มัน ชาวอัฟกานิสถานถูกจับข้อหาเลิกล้มนับถือศาสนาอิสลาม และหันไปนับถือศาสนาคริสต์ ถ้ามีการพิสูจน์ได้ว่าเปลี่ยนศาสนาจริง เขาจะถูกศาลพิพากษาประหารชีวิต คดีนี้โด่งดังไปทั่วโลกเมื่อผู้นำประเทศมหาอำนาจได้กดดันรัฐบาลอัฟกานิสถานเพื่อไม่ให้ประหารชีวิตชายคนนี้

เมื่อพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาเดินทางเข้าไปในประเทศมาเลเซียซึ่งมีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ก็ถูกห้ามมิให้เผยแพร่พระพุทธศาสนาแก่มุสลิมบุตรคือชาวมลายูเซียมุสลิมมิฉะนั้นจะมีความผิดตามกฎหมาย

ในประเทศพม่าซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติได้มีนโยบายกีดกันไม่ให้คนที่นับถือศาสนาอื่นซึ่งรับราชการทหารมียศสูงกว่าพันเอก

พระพุทธศาสนาในประเทศไทยแต่โบราณมาเป็นศาสนาที่ประนีประนอมกับศาสนาอื่นมาโดยตลอด โดยไม่เคยมีการบังคับให้คนไทยต้องนับถือแต่พระพุทธศาสนา และไม่เคยมีการกีดกันศาสนาอื่นไม่ให้เผยแพร่ในประเทศไทย ทั้งไม่เคยกีดกันคนไทยที่นับถือศาสนาอื่นไม่ให้เจริญก้าวหน้าในสังคมไทยดังที่เราได้เห็นศาสนิกชนแห่งศาสนาอื่นสามารถดำรงตำแหน่งสำคัญในคณะรัฐบาล เป็นประธานรัฐสภาและเป็นผู้บัญชาการเหล่าทัพ เป็นต้น

เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะไม่มีการกีดกันหรือกดขี่ทางศาสนาเกิดขึ้นในสังคมไทยรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาและร่างรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดก็ได้บัญญัติเรื่องการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคในสังคมไทยไว้ดังต่อไปนี้

“มาตรา ๓๐ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญจะกระทำมิได้

มาตรา ๓๗ บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการถือ

ศาสนา นิายของศาสนาหรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

ในการใช้เสรีภาพดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมิให้รัฐกระทำการใดๆ อันเป็นการรอนสิทธิ หรือเสียประโยชน์อันควรมีควรได้ เพราะเหตุที่ถือศาสนา นิายของศาสนา ลัทธินิยมในทางศาสนา หรือปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือแตกต่างจากบุคคลอื่น”

ถ้าชาวพุทธต้องการให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติแบบผูกขาดชนิดไม่มีคู่แข่งจริงๆ ก็คงต้องเรียกร้องให้ตัดมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๗ ออกจากร่างรัฐธรรมนูญอีกด้วย แต่ในความเป็นจริงชาวพุทธต้องการให้คงมาตราทั้งสองไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาสอนให้คนไทยใจกว้างและรักสันติ

เมื่อศาสนิกชนแห่งศาสนาอื่นได้อ่านพบมาตราทั้งสองนี้แล้วก็จะเกิดความอุ่นใจว่าสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคทางศาสนาของพวกเขาไม่ได้ถูกริดรอนไปแต่อย่างใด และถ้าจะให้ความอุ่นใจแก่ศาสนิกชนของศาสนาอื่นก็ควรเพิ่มข้อความเกี่ยวกับศาสนาอื่นไว้ในมาตราเดียวกันตามแบบอย่างรัฐธรรมนูญของเดนมาร์กและมาเลเซียว่า “พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของไทย รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น”

เมื่อมีการกล่าวถึงพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นไว้ในรัฐธรรมนูญมาตราเดียวกันอย่างนี้ แม้รัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศไทยก็จะมีอะไรไปรอนสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคทางศาสนาของศาสนิกชนในศาสนาอื่น

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยซึ่งมีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมไทย มีสำนักงานใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลกตั้งอยู่เป็นการถาวร และมีพุทธมณฑลที่ชาวพุทธทั่วโลกยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาของโลก จะได้บัญญัติในรัฐธรรมนูญให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

เหตุที่ต้องบัญญัติไว้ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย

๑. พระพุทธศาสนาอยู่กับคนไทยมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๕
๒. พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมใจของคนไทยทั้งชาติ
๓. พระพุทธศาสนาเป็นรากเหง้าของวัฒนธรรมไทยทั้งปวง
๔. พระพุทธศาสนาเป็นหลักปกครองของไทยมาแต่ดั้งเดิม
๕. พระพุทธศาสนาเป็นรากเหง้าศิลปวัฒนธรรมของไทยทั่วแผ่นดิน
๖. พระพุทธศาสนาเป็นรากเหง้าของวิถีชีวิตคนไทยมาแต่ปางบรรพ์
๗. พระพุทธศาสนาเป็นรากเหง้าของมารยาทไทยทั้งมวล
๘. พระพุทธศาสนาเป็นต้นกำเนิดตำราเรียนของไทย
๙. พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือสร้างความสามัคคีของคนในชาติ
๑๐. พระพุทธศาสนาช่วยสร้างชาติไทยให้เป็นปึกแผ่นเป็นเอกภาพ
๑๑. พระพุทธศาสนาช่วยสร้างไทยให้เป็นสยามเมืองยิ้มตลอดมา
๑๒. พระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือที่พ่อขุนรามคำแหงมหาราชใช้รวมไทย
๑๓. พระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่ให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชกู้ชาติ
๑๔. พระพุทธศาสนาให้ประเพณีการบวชเพื่อศึกษา ก่อนรับราชการ
๑๕. พระพุทธศาสนาคือหัวใจให้พระเจ้าตากกู้ชาติไทย
๑๖. ร. ๑ ทรงสร้างกรุง สร้างวังใหม่ พร้อมกับสร้างวัด
๑๗. พระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ทรงบูชาเทิดทูนพระพุทธศาสนา
๑๘. ร. ๖ ทรงสถาปนาธงไตรรงค์ ทรงยกย่องพระรัตนตรัย
๑๙. ร. ๙ ทรงประกาศพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย
๒๐. คนไทยเกินกว่า ๙๕% นับถือพระพุทธศาสนามาแต่บรรพกาล
๒๑. สำนักงานใหญ่องค์การ พสส ตั้งอยู่ในประเทศไทย
๒๒. ประชาคมโลกยกย่องให้ไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนา
๒๓. สหประชาชาติมีมติประกาศยกย่องวันวิสาขบูชาเป็นวันสำคัญสากล
๒๔. หนึ่งในสามของสถาบันหลักของไทยคือสถาบันพระพุทธศาสนา
๒๕. รัฐธรรมนูญไทยรับรองชาติและพระมหากษัตริย์แล้ว แต่ยังไม่รับรองพระพุทธศาสนา ต้องบัญญัติรับรองพระพุทธศาสนาด้วย
๒๖. สถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ต้องเข้มแข็งเท่าเทียมกันโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ
๒๗. พระราชพิธีสำคัญของไทยส่วนมากเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
๒๘. เสี่ยงประชาชนไทยส่วนมากเรียกร้องให้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ
๒๙. กระแสโลกาภิวัตน์กำลังคุกคามพระพุทธศาสนาอย่างรุนแรง ควรมีการป้องกันอย่างเหมาะสม
๓๐. ประชาคมโลกทั่วหน้าต่างรู้ทั่วหน้ากันว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา
๓๑. การบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญว่าประเทศไทยมีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ไม่ใช่เหตุกีดกันศาสนาอื่นใด
๓๒. การบัญญัติไว้ตามข้อ ๓๑ เป็นการยอมรับความจริงตามเป็นจริงของประวัติศาสตร์และบริบทสังคมไทย
๓๓. กิจการพระพุทธศาสนาครอบคลุมวิถีชีวิตคนไทยทั้งประเทศ
๓๔. ศิลปกรรม จิตรกรรม ประติมากรรมแบบไทยในประเทศไทย เกินกว่า ๙๐% ออกมาจากความศรัทธาในพระพุทธศาสนา
๓๕. ประชาชนชาวโลกทั้งโลกรู้ตรงกันแล้วว่าประเทศไทยเป็นเมืองพระพุทธศาสนา คนส่วนมากของประเทศนับแต่พระมหากษัตริย์ลงมาต่างนับถือศาสนาพุทธ

บทความพิเศษ

การวางแผนจัดพระพุทธรักษา

*****

โดย...ฉัตรสุมาลย์

นี่เป็นข้อหนังสือที่วางขายในตลาดมาตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เขียนโดย นายพอล หัตตะเวย์ โดยมีการโปรยเนื้อหาไว้ว่า “ความสำเร็จทั้งหลายแหล่ (ในการจัดพระพุทธรักษา) นั้นมิใช่เป็นเพราะพวกมิชชันนารีของศาสนาคริสต์มีความรอบคอบและพากเพียรอย่างต่อเนื่องอย่างเดียวแต่เป็นเพราะชาวพุทธเองก็เฉื่อยชา ไม่เห็นอันตรายอีกทั้งไม่มีการตอบโต้ที่มีประสิทธิภาพเท่านั้น ในประเทศไทยคนจำนวนนับล้าน กลับใส่ใจในการจัดงานที่วุ่นวาย มีสีสัน สร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่ และใหญ่ที่สุด ใช้ทองคำเปลว (ที่มีราคาแพง) ปิดพระสถูปเจดีย์ แต่แทบจะไม่สนใจในวรรณคดีพุทธศาสนา การให้การศึกษาศาสนา หรือการจัดกิจกรรมทางสังคมสำหรับพวกชนเผ่าเลย

นับเป็นโอกาสที่พระเจ้าประทานให้โดยแท้ที่คณะสงฆ์อ่อนแอ เช่นนี้ที่จะเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับพวกมิชชันนารีพยายามสอดแทรกเข้ามาเผยแผ่ศาสนาคริสต์”

พอลเปรียบเทียบกับความพยายามของบรรดาบริษัทผลิตยาในต่างประเทศ ที่ทุ่มทุนนับล้านดอลลาร์ในการสร้างตลาดยา สำหรับโฆษณาตัวใหม่ที่น่าเสนอต่อมา ออ. ก็จะออกประกาศว่ายาดังกล่าวมีผลข้างเคียงที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ และประกาศห้ามขายยาตัวนั้น ทางบริษัทจำเป็นต้องถอนทุนที่ได้ลงไปเป็นจำนวนมหาศาล และเมื่อไม่สามารถขายยาได้ในโลกตะวันตก ก็ต้องพยายามเปิดตลาดใหม่ในโลกที่สาม ที่ยังขาดความตื่นตัวทางด้านสุขภาพ และกลไกทางรัฐบาล (ที่ควรจะควบคุม) ก็สามารถจะซื้อได้ด้วยเงิน

ศาสนาคริสต์สูญเสียศาสนิกของตนเองไปมาก ในตะวันตก จึงจำเป็นต้องไปแสวงหาตลาดใหม่ที่อื่น แลละ

ในโลกอิสลามนั้น เลิกพูดกันไปได้ ศาสนาคริสต์ไม่มีวันที่จะเข้าไปกล้ำกราย แม้แต่นักเผยแผ่ศาสนาที่มองโลกในแง่ดีก็ต้องยอมรับว่า โอกาสในการเผยแผ่พระวจนะในโลกมุสลิม มีโอกาสเท่ากับศูนย์ภูมิภาค ถัดมาที่จะเป็นเป้าหมายก็คือ แอฟริกา อินเดีย และประเทศที่นับถือพุทธศาสนาในเอเชีย

ปัจจุบันมีหน่วยงานของคริสต์จำนวนมาก ที่เจาะเฉพาะชาวพุทธ สถาบันเอเชียแปซิฟิก พุทธศาสนศึกษาในประเทศฟิลิปปินส์ วางหลักสูตรที่ศึกษาพระพุทธรักษาอย่างลึกซึ้ง สอนทั้งภาษาถิ่น และภาษาบาลี สันสกฤต ตลอดจนรากฐานทางสังคมเพื่อเป็นเครื่องมือให้นักเผยแผ่ศาสนาชาวคริสต์รู้ทุกแง่มุมของฝ่ายศัตรู ทุนการศึกษาสำหรับเอเชียกลางมุ่งเป้าเฉพาะการสอนศาสนาคริสต์แก่ชาวทิเบต ทุนการศึกษาของมิชชันนารีโพ้นทะเลเล็งความรู้้อย่างลึกซึ้งในพระพุทธรักษา และสามารถจัดการอบรมและจัดสัมมนาเพื่อให้ความรู้ทางพุทธศาสนาแก่นักเผยแผ่ศาสนาคริสต์โดยตรง

หลักสูตรเหล่านี้ เตรียมการให้ชาวคริสต์สามารถทำงานในการเผยแผ่ศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดในโลกของชาวพุทธ

ศูนย์พุทธศาสนศึกษาชั้นไรส์ และเครือข่ายเอเชียใต้ เป็นหน่วยงานที่สามารถติดต่อทางโลกอินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพให้ข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับชาวพุทธในประเทศต่างๆ ที่ผู้เผยแผ่ศาสนาของคริสต์เข้าไปทำงานในท้องที่ ท่านผู้อ่านอย่านึกจะล่าใจ และคิดว่าหน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานเล็กๆ แต่ในทางตรงกันข้าม หน่วยงานนี้เป็นงานใหญ่ มีเครือข่ายงานกว้างขวาง มีท่อน้ำเลี้ยงดีและมั่นคง และที่สำคัญคนที่ทำงานล้วนมีความผูกพันอุทิศตนกับงานของ

พระเจ้าอย่างแท้จริง

หนังสือที่ออกมาเมื่อไม่นานมานี้ ชื่อเรื่องประชากรในโลกชาวพุทธ (People of the Buddhist World) เขียนโดยผู้นำของกลุ่มมิชชันนารีที่ว่านี้ หนังสือนี้มีความยาว 453 หน้า ให้อารยะเยียดเกี่ยวกับหน่วยงานของพุทธ 316 แห่งในเอเชียที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านภาษา เชื้อชาติ ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นพวกเย็นปะ ที่อยู่ในตอนกลางของภูฏาน ไปจนถึงพวกกูยในเขมรตอนเหนือ กลุ่มบูรีตส์ในรัสเซียตะวันออกไกล ไปจนถึงพวกสิงหลในศรีลังกา

หนังสือนี้ให้ข้อมูลในรายละเอียดจำนวนสมาชิกของแต่ละกลุ่ม พวกที่เรียกตัวเองว่าเป็นชาวพุทธมีมากเท่าใด และพวกที่รู้พุทธศาสนาและปฏิบัติตามอีกเท่าใด แต่ละกลุ่มใช้ภาษาอะไร มีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไร และจะเอาชนะใจได้อย่างไร นอกจากนี้ ยังให้ภาพกว้างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ทั้งยังมีภาพประกอบสี

กลุ่มชาวพุทธพวกนี้บางทีแทบจะไม่ใช่ที่รู้จักกันเลย เมื่อเห็นใบหน้า ดวงตาที่ไร้เดียงสารถายยิ้มที่บริสุทธิ์ของชาวพุทธกลุ่มต่างเหล่านี้ แม้พอ คนเขียนซึ่งเป็นคนนอกโดยสิ้นเชิง ยังอดรู้สึกสลดใจไม่ได้ว่า ชนกลุ่มเหล่านี้กำลังเป็นเป้าหมายของพวกมิชชันนารีที่จะทำลายความเชื่อทางศาสนา วิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เก่าแก่ของพวกเขา

แต่พอลก็วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาถึงความคิดที่พิสดาร และเทวศาสตร์ที่พิสดารไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันของพวกชาวคริสต์ที่มุ่งมั่นจะออกไปล้มล้างความเชื่อของคนอื่น พอลตั้งคำถามตรงๆ ว่า พระเจ้าจะออกหักไหมที่ชาวพุทธจำนวนหลายร้อยล้านกำลังเดินทางไปสู่นรก โดยไม่มีใครเป็นสักขีพยานที่จะประกาศข่าวดี นักบุญทั้งหลายของคริสต์จะออกหักไหมถ้าเห็นชาวคริสต์เองที่หันไปบูชารูปเคารพแทนที่จะเคารพพระเจ้าเป็นเจ้า

ผู้ประกาศศาสนา มักโกรธหัวฟัดหัวเหวี่ยงและพยายามปกป้องตนเอง แต่ทุกๆ วันก็ดำเนินชีวิตของตนไปในทางตรงกันข้ามกับความเชื่อที่ว่า พระเจ้าทรงเปี่ยมด้วยความรัก แล้วก็จะประชาชนโยนลงนรกหมกไหม้

เฮ้อ น่าเหนื่อยแทน เหมือนกับความพยายามบ่มลบลงไปในถึงร้ว โดยโจมตีว่าศาสนาพุทธนั้นสอนให้เชื่อในรูปเคารพที่ไร้สาระ ทั้งๆ ที่ตัวเองก็รู้ว่าความจริงมิได้เป็นเช่นนั้น ในหนังสือของพอล เขายกตัวอย่างการไปปดมดเท็จสารพัดที่พวกมิชชันนารีนำมาโจมตีพุทธศาสนา ในช่วง

ศตวรรษที่ 19 ในขณะที่ชาวคริสต์สายหลักยกเลิกไปกว่าศตวรรษมาแล้ว

ในทางกลับกัน พอลหันมาวิเคราะห์พุทธศาสนา และชี้ให้เห็นว่า ชาวพุทธส่วนใหญ่ก็ยังดำเนินชีวิตที่ว่างเปล่าไร้สาระเช่นกัน เขาชี้ให้เห็นว่า ชาวพุทธบางกลุ่ม แม้ว่าจะมีผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์เข้าไปสอนอยู่หลายสิบปีก็ยังยึดมั่นในพุทธศาสนา ร้อยละ 32 ของพวกครึ่งในประเทศเนปาล ได้ยินเรื่องราวของพระวรสาส์นมาแล้ว แต่ก็ไม่เข้าใจหัวใจคำสอน

ในขณะที่พวกแบบบิสต์ชาวอเมริกันทำงานอยู่ในโทเรียน ในพม่าอยู่หลายสิบปี แต่ก็ได้แต่พวกกะเหยิงที่หันมานับถือศาสนาคริสต์

สำหรับในประเทศไทยนั้น พวกมิชชันนารีเข้ามาเผยแผ่อย่างอุทิศชีวิต และทำงานติดต่อกันมานานถึง 140 ปี แต่ก็ไม่ได้ผล พอลให้ตัวเลขว่า ในเชียงใหม่มีองค์กรเผยแผ่ศาสนาของคริสต์สูงถึง 2,000 แห่ง มากกว่าจำนวนประชากรของชาวคริสต์ที่อยู่ในเชียงใหม่ด้วยซ้ำ สำหรับประเทศไทยนั้นต้องนับว่าเป็นหลุมฝังศพของพวกมิชชันนารี เพราะไม่มีความคืบหน้าเลย

อัลลัน คาร์ ซึ่งเป็นผู้วิจารณ์งานของพอล ชี้ประเด็นที่นาสนใจว่า พอลเองก็มีวิถีคิดที่แปลกแยกจากคนพวกนี้ จึงไม่สามารถเข้าใจได้ว่าชาวพุทธที่ไม่เปลี่ยนมานับถือคริสต์ศาสนาเป็นเพราะคำสอนในศาสนาพุทธเองตอบสนองความต้องการทางอารมณ์ ทางปัญญา และจิตวิญญาณที่ชาวพุทธพื้นเมืองเหล่านี้ได้อยู่แล้ว แต่พอลก็เข้าใจว่าความมั่นคงและความเป็นเอกภาพทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยต้าน ที่สำคัญในการทำงานเผยแผ่ศาสนาคริสต์

สภาพประเทศที่ต้องผ่านสงครามกลางเมือง เช่นศรีลังกาที่ดี เซมร็กดี เป็นสภาพที่พิเศษที่พระเจ้าประทานมาให้สำหรับผู้ที่ทำงานเผยแผ่ศาสนาคริสต์ เพราะผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์เข้าไปในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือในด้านมนุษยธรรมแล้วมีเงื่อนไขในการให้เปลี่ยนศาสนาตามมา ชาวคริสต์ที่สนับสนุนการเงินด้วยความบริสุทธิ์ใจในตะวันตกอาจจะไม่เข้าใจกลไกการทำงานแบบนี้

ในขณะที่ชาวพุทธส่วนใหญ่ไม่ยอมรับข้อมูลที่พวกมิชชันนารีป้อนให้ ก็มีพวกที่หันไปเข้ารับเปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๓๑ ของพวกทางมิงในเนปาลหันไปนับถือศาสนาคริสต์

ในมองโกเลียนั้น พวกมิชชันนารีไปถึงราว ค.ศ. 1990 ไม่กี่ปีต่อมาก็มีพวกชาวมองโกลที่หันมานับถือศาสนาคริสต์หลายพันคน ส่วนมากเป็นเด็กรุ่นใหม่ ในขณะที่จำนวนชาวมองโกลที่เปลี่ยนศาสนาชะลอตัวลง แต่จำนวนพวกเผยแผ่ศาสนากลับเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

ที่น่าสังเกตคือจำนวนหนังสือในพระพุทธศาสนาที่เป็นภาษามองโกเลียนแทบไม่มีเลย จำนวนโบสถ์ในศาสนาคริสต์เพิ่มมากขึ้นอย่างหนาตา พวกชนเผ่าทั้งในประเทศไทยและประเทศลาวต่างตกเป็นเหยื่อของพวกมิชชันนารีที่ละหลุ่มบ้าน

ความสำเร็จในการเปลี่ยนศาสนานี้ไม่ใช่การทำงานอย่างเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องของพวกมิชชันนารีเองเท่านั้น แต่ชาวพุทธเองก็เคยเมย เชื้อข้าในการที่จะเห็นภัยและยังมั่งมั่งงาหมามากขึ้นในการตอบโต้อย่างมีประสิทธิภาพในประเทศไทยนั้นกลับใช้เงินหลายล้านในการจัดพิธีที่กาบาวสร้างพระพุทธรูปขนาดใหญ่ พระสถูปเจดีย์ก็พากันปิดทองคำเปลว แต่ไม่มีการพัฒนาในเรื่องของวรรณคดีพระพุทธศาสนา การศึกษาเรื่องพระพุทธศาสนา หรือการจัดกิจกรรมให้พวกชนเผ่าเลย

ยิ่งทำพิธีของพระสงฆ์ส่วนใหญ่ยิ่งเป็นโอกาสทองที่พระเจ้าประทานให้แก่พวกเผยแผ่ศาสนาโดยแท้

อีกส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้เป็นการศึกษาของไบรอัน เลอร์รี่ ที่แสดงให้เห็นทำที่วิถีคิดของพวกเผยแผ่ศาสนาและพระภิกษุสงฆ์ ไบรอันเข้าไปฝังตัวเป็นครูสอนภาษาอังกฤษให้วัดแห่งหนึ่งในรัฐฉานทางตอนเหนือของพม่าเป็นเวลา 4 เดือน โดยมีจุดประสงค์ที่จะดูโอกาสความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนศาสนาของชาวพุทธ เขากลับออกมาอย่างมีความหวังไม่น้อย ความหวังนั้นก็มิใช่จะเลือนลอยเสียทีเดียว

ไบรอันกล่าวว่า เจ้าอาวาสที่วัดที่ไบรอันเข้าไปสอนภาษาอังกฤษให้พระสงฆ์ โดยใช้คัมภีร์ไบเบิลเป็นตำราฝึกอ่านภาษาอังกฤษ และอนุญาตให้ไบรอันเอาหนังสือเกี่ยวกับประวัติของพระเยซูมาฉายให้พระสงฆ์ดู และต่อมากลายเป็นชั้นเรียนไบเบิลโดยตรง ชาวพุทธทางฝั่งตะวันตกอาจจะได้ปลื้มกับข้อมูลนี้ โดยเห็นว่าเป็นความใจกว้างของชาวพุทธและเป็นการแสดงออกที่แสดงออกถึงความอดกลั้นตามแบบอย่างของพุทธ แต่เป็นความอดกลั้นหรือเป็นความมั่งง่าก็ยังต้องดูกันต่อไป

ทำให้อีกแบบหนึ่งคือความเคยที่มักไปเข้าใจอย่างเข้าใจ

ตัวเองว่าเป็นความวางเฉยไม่อยากจะเข้าไปยุ่ง เพราะไม่อยากจะจับตัว ทำที่นี้เป็นทำที่ของพระโดยส่วนใหญ่ที่อัลลัน ผู้วิจารณ์หนังสือชี้ให้เห็น

ไบรอันพยายามทำความเข้าใจวิถีคิดของพระสงฆ์ที่เป็นลูกศิษย์มาเรียนภาษาอังกฤษ โดยการทำแบบสอบถามถามคำถาม เช่น ถามว่าคำสอนอะไรในพุทธศาสนาที่ถือว่าปฏิบัติตามได้ยากที่สุด พระบางรูปตอบว่า การไม่ฉันอาหารหลังเที่ยงวัน บางรูปตอบว่า การงดเว้นจากการดื่มสุราเมรัยไม่มีรูปใดเลยที่จะตอบว่าเป็นการเข้าถึงพระนิพพาน

อีกคำถามหนึ่งถามว่า ถ้ามีความสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงชีวิตได้ อยากเปลี่ยนอะไรมากที่สุด คำตอบออกมาหลากหลาย มีทั้ง อยากสูงขึ้น อยากแข็งแรงขึ้น อยากได้จุมพิตมากกว่านี้ อยากให้ผิวขาวมากกว่านี้

สำหรับคำถามถึงสาเหตุที่ออกมาว่า ไม่มีรูปใดเลยตอบว่าอยากเล่าเรียนพระธรรม หรือสนใจปฏิบัติสมาธิ หรือแม้แต่ดำเนินชีวิตนักรบ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วพระที่ออกมาโดยเฉพาะแต่เล็กก็เป็นเพราะบวชตามประเพณีเท่านั้นเอง

เมื่อถามว่า ถ้าต้องลาสิกขาจะออกไปทำอะไร ลูกศิษย์พระหลายรูปอยากลาสิกขาเพื่อออกไปเป็นทหารของพวกฉานอิสระ โดยไม่เห็นความขัดแย้งกันสักนิดเดียวว่าขณะที่เป็นพระสงฆ์นั้นฆ่าสัตว์ตัดชีวิตไม่ได้ แม้กระทั่งการตบยุง นับประสาอะไรกับการฆ่ามนุษย์ด้วยกัน แม้ไบรอันเองก็ประหลาดใจในผลแบบสอบถามที่แสดงว่าพระสงฆ์เหล่านั้นไม่มีทั้งความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและแม้ความผูกพันกับชีวิตทางศาสนาอย่างแท้จริง

อัลลัน ซึ่งเป็นผู้วิจารณ์หนังสือเคยอยู่เมืองไทยถึง 8 ปี เสริมว่าเขาไม่ประหลาดใจเลยเพราะเขาไม่ค่อยได้พบพระสงฆ์ที่สนใจวิถีปฏิบัติของนักบวชอย่างแท้จริง การเรียนก็เรียนโดยการท่องจำโดยไม่ได้เข้าใจลึกซึ้ง ไม่มีความคิดวิพากวิจารณ์ ยอมรับความเชื่อที่เป็นมาตามประเพณีนิยม เน้นพิธีกรรมที่ยาวนาน ไร้ความหมายและน่าเบื่อหน่าย แล้วก็ออกไปรับบิณฑบาต แล้วก็นอนกลางวันหลายชั่วโมง แต่ยังโชคดีที่สังคมชาวพุทธเองไม่ยอมรับการเผยแผ่ศาสนาของชาวคริสต์ แต่การศึกษาพระพุทธศาสนาที่อ่อนด้อย ถ้าหลังคณะสงฆ์ขาดความเป็นผู้นำ

สภาพเช่นนี้ อัลลันตั้งคำถามว่า คณะสงฆ์จะอยู่แบบนี้ไปได้นานเท่าไร

จะต้องลงมือทำอะไรแล้ว ขอเร็วๆ หน่อยด้วย

ข่าว มจร.ขอนแก่น

มจร.มอบปริญญาบัตรกิตติมศักดิ์และ เข็มเกียรติคุณ ปี ๒๕๕๔

สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีมติอนุมัติปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ พุทธศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และเข็มเกียรติคุณแก่ผู้มีผลงานดีเด่นทำคุณูปการแก่มหาวิทยาลัยและพระพุทธศาสนา เฉพาะในส่วนสาขาวิชาเขตขอนแก่น มีดังนี้

๑. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขา บริหารการศึกษา

ได้แก่ พระราชปริยัตยาทร (น้อย ญาณวฑฺฒโน) อายุ ๖๒ พรรษา ๔๑ เจ้าอาวาสวัดปัจฉิมทัศน์ ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม และเจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม นอกจากนี้ ท่านยังดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น ฝ่ายวางแผนและพัฒนา ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

๒. ปริญญาพุทธศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาบาลี

ได้แก่ พระครูสิริปริยัตยาทร (ศุภชัย สัจจิตโต) อายุ ๕๗ พรรษา ๓๗ เจ้าอาวาสวัดตาลเรียง บ้านผือ ต.พระลับ อ.เมือง จ.ขอนแก่น และรองเจ้าคณะอำเภอมะนิคมขอนแก่น ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น คือ

๑. สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของพระภิกษุสามเณรในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ

๒. สนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาฯ

๓. เป็นที่ปรึกษาและอุปถัมภ์งานโครงการปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานของนิสิต

๔. อุปถัมภ์การก่อสร้างอาคารเรียน ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร)

๕. นำพุทธศาสนิกชนไปร่วมกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น

๓. เข็มเกียรติคุณ

๓.๑. คุณแม่สมพร หาญพานิชย์ อายุ ๘๒ ปี ร้านคลั่งน่านาวิทยา ถ.ศรีจันทร์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ดังนี้

๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึงปัจจุบัน เป็นเจ้าภาพถวายทุนการศึกษาแก่นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หน่วยวิทยบริหารจังหวัดมหาสารคาม ปีละ ๑๐ ทุนๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท

๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นเจ้าภาพสมทบทุนก่อสร้างอาคารเรียน ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) ตำบลโคกลี อำเภอมะนิคม จังหวัดขอนแก่น

๓.๒. คุณแม่พิกุล ดวงมาลา อายุ ๘๒ ปี บ้านเลขที่ ๒๕๔/๑๐ ถนนอนามย์ ตำบลในเมือง อำเภอมะนิคม จังหวัดขอนแก่น สมรสกับ นายเพิ่ม ดวงมาลา (น้องชายของสมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) มีส่วนเกี่ยวข้องมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ดังนี้

๑) พ.ศ. ๒๕๔๖ บริจาคสร้างอาคารเรียน ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) บ้านโคกลี ต.โคกลี อ.เมือง จ.ขอนแก่น จำนวน ๑,๐๐๐ บาท

๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ทอดผ้าป่าสามัคคีร่วมกับสมาคมมูลนิธิข้าราชการบำเน็จบำนาญและผู้สูงอายุ จังหวัดขอนแก่น เพื่อสร้างอาคารเรียนรวม ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น บ้านโคกลี ต.โคกลี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ได้เงินทั้งสิ้น ๗๐๐,๐๐๐ บาท

๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นเจ้าภาพทอดกฐินเพื่อหาเงินสมทบทุนสร้างอาคารเรียนรวม ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) บ้านโคกลี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ได้เงินทั้งสิ้น ๒๐๐,๐๐๐ บาท

๔) พ.ศ. ๒๕๔๙ บริจาคปูกระเบื้องและทำฝ้าเพดานหลังคาศาลาการเปรียญ อาคารมหาจุฬาฯ หนองดินดำ ต.บ้านเป็ด อ.เมือง จ.ขอนแก่น จำนวนเงิน ๘๐,๐๐๐ บาท

มจร.ขอนแก่น เปิดหลักสูตรสำหรับดุษฎีบัณฑิต

ปีการศึกษา ๒๕๕๐ นี้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้เปิดหลักสูตรระดับปริญญาตรี (พุทธศาสตรบัณฑิต - พท.บ.) สำหรับดุษฎีบัณฑิต ๒ คณะ ๒ สาขาวิชา คือ ๑) คณะมนุษยศาสตร์ สาขาภาษา

อังกฤษ ๒) คณะรัฐศาสตร์ สาขาการเมืองและการปกครอง

มจร.ประสาทปริญญาบัตร ประจำปี ๒๕๕๐

วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ที่หอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) เป็นประธานในพิธีประสาทปริญญาบัตร พุทธศาสตรบัณฑิต พุทธศาสตรมหาบัณฑิต และพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต ประจำปี ๒๕๕๐ มีผู้เข้าการประสาทปริญญาทั้งสิ้น ๑,๖๙๓ รูป

ชมรมรวมพลคนพุทธทำบุญมหาชาติเฉลิมพระเกียรติ

วันที่ ๖-๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ที่ลานธรรมชมรมรวมพลคนพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น วัดป่าบ้านโคกลี ต.โคกลี อ.เมือง จ.ขอนแก่น มีการจัดงานทำบุญมหาชาติเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา ปี ๒๕๕๐ มีกิจกรรมทอดกัณฑ์หลอน ๑,๐๘๐ กัณฑ์ และฟังเทศน์มหาชาติทำนองอีสานตลอดวัน

ในงานนี้ มีสมาชิกชมรมรวมพลคนพุทธจากหมู่บ้านต่างๆ มาร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมาก

มจร.ขอนแก่นร่วมเสวนากับองค์กรท้องถิ่น ๙ ตำบล

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ที่ห้องประชุมพิมลธรรม (ห้อง ๑๐๑) อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อา

วาสสมมหาเถร) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ต.โคกลี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ดร.พระครูปลัดสุกันยา อรุโณ รองอธิการบดี วิทยาเขตขอนแก่น เป็นประธานในการเสวนาเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืนกับผู้บริหารองค์กรและผู้ปกครองท้องถิ่น ๙ ตำบล คือ นายก อบต.ประจักษ์สภา อบต. และกำนัน ประกอบด้วย

๑. ตำบลโคกลี อ.เมืองขอนแก่น
๒. ตำบลหนองตูม อ.เมืองขอนแก่น
๓. ตำบลบึงเนียม อ.เมืองขอนแก่น
๔. ตำบลพระลับ อ.เมืองขอนแก่น
๕. ตำบลศิลา อ.เมืองขอนแก่น
๖. ตำบลภูทอง อ.เขียงยืน มหาสารคาม
๗. ตำบลบ้านโนน อ.ซำสูง ขอนแก่น
๘. ตำบลบ้านขาม อ.น้ำพอง ขอนแก่น
๙. ตำบลท่ากระเสริม อ.น้ำพอง ขอนแก่น

โดยเห็นชอบให้จัดทำโครงการร่วมกัน เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการอบรมศีลธรรม ฯลฯ

และมีการประชุมจัดทำโครงการต่อเนื่องอีกครั้งในวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ เริ่มต้นด้วยโครงการท้องถิ่นสามัคคีทำความดีเพื่อในหลวง คือ โครงการเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติทุกวันจันทร์ และโครงการธรรมลัญจกรเฉลิมพระเกียรติ

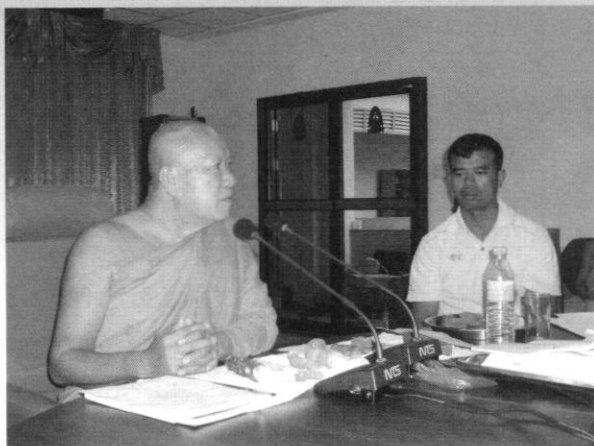
มจร.ขอนแก่นจัดโครงการฟื้นฟูยาเสพติด ครั้งที่ ๑

วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ที่ห้องประชุมพิมลธรรม (ห้อง ๑๐๑) อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาวาสสมมหาเถร) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาเขตขอนแก่น ต.โคกสี อ.เมือง จ.ขอนแก่น ร่วมกับ ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาไทยด้านการแพทย์แผนไทย สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดโครงการอบรมฟื้นฟูฯ : หมอยาพื้นบ้านอีสาน ครั้งที่ ๑ มี ดร.พระครูปลัดสุกันยา อรุโณ รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น เป็นประธาน

มีวิทยากรสำคัญ คือ คุณพ่อทองอ่อน สิทธิไกรพงษ์, หมอโกศล แดนตระโคตร และเภสัชจรีกร พรหมจักร มีผู้เข้ารับการอบรมรุ่นที่ ๑ จำนวน ๑๒๗ คน

มีพระครูสิริสารธรรม เจ้าคณะตำบลโคกสี เป็นประธานมอบเกียรติบัตรและปิดโครงการ

ข่าวสงฆ์ภาค ๙

พิธีทรงตั้งเปรียญธรรม ๓ ประโยค ภาค ๘-๙

วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ ที่วัดหนองแขวงพระอารามหลวง อำเภอเมืองขอนแก่น เจ้าประคุณสมเด็จพระพุฒาจารย์ (เกี่ยว อุปเสณมหาเถร) ประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานในพิธีทรงตั้งเปรียญธรรม ๓ ประโยค โดยมีพระภิกษุสามเณรเข้ารับประกาศนียบัตรและพัดเปรียญ จากภาค ๘ คือ เลยหนองคาย อุตรธานี สกลนคร หนองบัวลำภู และภาค ๙ คือ ขอนแก่น ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ จำนวนทั้งสิ้น ๗๙ รูป ในจำนวนนี้ เป็นพระภิกษุสามเณรจากจังหวัดขอนแก่น ๒๙ รูป

(ข่าวโดย....สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น)

คณะสงฆ์ขอนแก่นสร้างเครือข่ายสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา

คณะสงฆ์ขอนแก่น นำโดย ดร.พระเทพกิตติรังสี เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น พร้อมด้วยรองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะและรองเจ้าคณะอำเภอทุกอำเภอ เจ้าคณะตำบลทุกตำบล และเจ้าอาวาสทุกวัด ได้รับเป็นเจ้าภาพจัดสร้างเครือข่ายสถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนา ในระบบ

F.M. 88.5 MHz. ซึ่งตั้งอยู่ที่อาคารสมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) วัดธาตุพระอารามหลวง ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น เพื่อถ่ายทอดเสียงจากสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา F.M. 101.75 MHz. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ต.โคกสี อ.เมือง จ.ขอนแก่น มูลค่า ๒๐๐,๐๐๐ บาท

และเริ่มออกอากาศ เมื่อ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๐

คณะสงฆ์ภาค ๙ จัดสัมมนาเจ้าสำนักศาสนศึกษา

คณะสงฆ์ภาค ๙ (ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และกาฬสินธุ์) ร่วมกับกองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดอบรมสัมมนาเจ้าสำนักศาสนศึกษาและครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี เมื่อวันที่ ๑๖-๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ ที่วัดธาตุพระอารามหลวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

เพื่อระดมความคิดเห็นหาแนวทางในการพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรม

มีพระธรรมปริยัติโมลีเจ้าคณะภาค ๙ เป็นประธานเปิดการประชุม

มี ดร.พระเทพกิตติรังสี เจ้าคณะจังหวัดขอนแก่น เป็นประธานปิดการอบรม

โครงการบรรพชาสามเณรเฉลิมพระเกียรติ ๘๔,๐๐๐ รูป

มหาเถรสมาคม มีมติจากการประชุม ครั้งที่ ๑๗/๒๕๕๐ เมื่อ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ เห็นชอบการจัดกิจกรรม พิธีบรรพชาสามเณร จำนวน ๘๔,๐๐๐ รูป เพื่อถวายเป็น พระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องใน มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ระหว่างวันที่ ๑ - ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ รวม ๑๕ วัน โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตทั่วประเทศ ประสานงานกับสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด

สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดขอนแก่น รายงานว่า เฉพาะจังหวัดขอนแก่น มีจำนวนนักเรียนเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒,๓๒๕ คน

กำหนดสอบธรรมสนามหลวง ปี ๒๕๕๐

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กำหนดให้ นักเรียนนักธรรมและธรรมศึกษาเข้าสอบวัดความรู้การศึกษา พระปริยัติธรรมแผนกธรรมตามหลักสูตรของคณะสงฆ์ พร้อมกันทั่วประเทศในวันและเวลา ดังนี้

นักธรรมชั้นตรี

สอบวันที่ ๒๐-๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ (ขึ้น ๙-๑๒ ค่ำเดือน ๑๑)

นักธรรมชั้นโท-เอก

สอบวันที่ ๒๖-๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (แรม ๒-๕ ค่ำเดือน ๑๒)

ธรรมศึกษาชั้นตรี-โท-เอก

สอบวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ (แรม ๕ ค่ำเดือน ๑๒)

ข่าวสงฆ์จังหวัดมหาสารคาม

หน่วยวิทยบริการ มส.เปิดรับสมัครนิสิตใหม่

ในปีการศึกษา ๒๕๕๐ หน่วยวิทยบริการมหาสารคาม เปิดรับสมัครนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบริหาร กิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) และนิสิตชั้นปีที่ ๑ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา ได้มีพระภิกษุสามเณรให้ความสนใจจากทุก อำเภอในจังหวัดมหาสารคามเข้าสมัครเรียนเป็นจำนวนมาก ดังนี้

นักศึกษาหลักสูตร ป.บส.	จำนวน	๓๕	รูป
นิสิตชั้นปีที่ ๑	จำนวน	๖๒	รูป
นิสิตชั้นปีที่ ๒	จำนวน	๓๑	รูป
รวม	จำนวน	๑๒๘	รูป

ปฐมนิเทศนิสิตใหม่ ๒๕๕๐

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ที่หน่วยวิทยบริการ มหาสารคาม มจร.ขอนแก่น วัดอภิสัทธา ต.ตลาด อ.เมือง จ.มหาสารคาม ได้มีพิธีปฐมนิเทศนิสิตใหม่ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๐ โดยมีพระราชสารคามมณี เจ้าคณะจังหวัดมหาสารคาม และประธานหน่วยวิทยบริการมหาสารคาม เป็นประธาน มีพระครูปลัดสุกันยา อรุโณ รองอธิการบดีวิทยาเขต ขอนแก่น พระครูปลัดสำนวน โอภาโส รก.ผู้อำนวยการ วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น ดร.พระครูศรีปริยัติสุนทร ได้เข้าร่วมพิธีและแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับระเบียบต่าง ๆ

ทั้งนี้ ในการเปิดการศึกษาหลักสูตร ป.บส. และ พรบ. ได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์จากสถานศึกษาใน จังหวัดมหาสารคามมาเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษเป็นอย่างดี คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม สถาบันการพลศึกษา นับเป็นเรื่องน่า อนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง

ร่วมจัดโครงการปฏิบัติธรรมวันสำคัญทางพุทธศาสนา

วันที่ ๒๙ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ที่ พระธาตุนาดูน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม หน่วย วิทยบริการจังหวัดมหาสารคาม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง- กรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ได้ร่วมจัดกิจกรรม ในโครงการปฏิบัติธรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เฉลิมพระเกียรติ ฯ เนื่องในเทศกาลวันวิสาขบูชา โดย รับผิดชอบในการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตอน พระพุทธเจ้าประสูติ โดยพระนิสิตชั้นปีที่ ๒ สาขาวิชา พระพุทธศาสนา มีพระอุทิศ อิสสรโร รองประธานนิสิต เป็นผู้ประสานงานในกิจกรรมนี้

รายนามผู้บริจาคเข้ากองทุนมูลนิธิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น (เริ่มต้นปี ๒๕๕๐)

๑. คุณแม่สังข์ ทองบ้านห่ม	๑๐๐ บาท	๒๙. คุณแม่นารณ พลซารี	๘๐ บาท
๒. คุณแม่สมร สุวรรณดี	๕๐ บาท	๓๐. คุณแม่เลี่ยม ศิริแพงมา	๘๐ บาท
๓. คุณแม่อุดม ศรีสมบูรณ์	๑๐๐ บาท	๓๑. คุณแม่กอง ผาวันดี	๘๐ บาท
๔. คุณแม่ทองอินทร์ ไผ่ยี่ลีสัย	๑๐๐ บาท	๓๒. คุณพ่อวิจิตร ศรีสมบูรณ์	๑๐๐ บาท
๕. คุณพ่อจันทร์-คุณแม่คำสอน ชำไช	๑๐๐ บาท	๓๓. คุณแม่กมล ดวงจันทร์โชติ	๑๐๐ บาท
๖. คุณแม่วันดี สังคำพัน	๑๐๐ บาท	๓๔. คุณแม่ลำไย ศรีอุดม	๑๐๐ บาท
๗. คุณเปี่ยมศักดิ์ หาญสุริย์	๑๐๐ บาท	๓๕. คุณแม่ทองแก้ว ศรีวังพล	๑๐๐ บาท
๘. คุณแม่ทองสิทธิ์ สุนทร	๑,๐๐๐ บาท	๓๖. คุณกำจร สุวัฒน์ศรีสกุล	๕๐ บาท
๙. คุณพ่อบุญทัน สุวิชา	๑๐๐ บาท	๓๗. คุณแม่มาลี โพธิ์สยามกิจ	๑๐๐ บาท
๑๐. พ.ต.ท.คำภา-คุณแม่หน่อย มาตย์สมบัติ	๒๐๐ บาท	๓๘. คุณภัทรา สุวัฒน์ศรีสกุล	๓๙๐ บาท
๑๑. คุณแม่ไพเราะ งาทอง	๑๐๐ บาท	๓๙. คุณศกลวรรณ สุวัฒน์ศรีสกุล	๑,๕๐๐ บาท
๑๒. แม่จันทร์-แม่มะลิวัลย์ ภูชาดา	๑๒๐ บาท	๔๐. คุณพ่อสมบูรณ์-คุณแม่เคน จำสอน	๑๐๐ บาท
๑๓. คุณพ่อวิษณุ-คุณแม่สมัย อินทร์มะณี	๕๐ บาท	๔๑. คุณแม่ปิ่น แก้วบุญเรือง	๑๐๐ บาท
๑๔. คุณเจนพจน์ ตรงสินสวัสดิ์	๒๐ บาท	๔๒. คุณแม่สมภาร ดาบบัง	๑๐๐ บาท
๑๕. คุณพ่ออุดม-คุณแม่ทอง วงษ์หาญ	๑๐๐ บาท	๔๓. คุณแม่หนูพันธ์ อนุสุเรนทร์	๒๐๐ บาท
๑๖. คุณพ่อทิศ-คุณแม่ทิพย์ ศิริบุญ	๕๐ บาท	๔๔. คุณพ่อทวี-คุณแม่ติ้ว จิตนิกร	๑๐๐ บาท
๑๗. คุณแม่ทองศรี พลเสนา	๑๐๐ บาท	๔๕. คุณนพพร จำนงศรี	๑๐๐ บาท
๑๘. นายเจตน์ สุวัฒน์ศรีสกุล	๓๐๐ บาท	๔๖. คุณพ่อเหรียญ-คุณแม่ใบ บ้านเหล่า	๑๐๐ บาท
๑๙. คุณสุจิตรา พุ่มเกิด	๒๐๐ บาท	๔๗. คุณแม่ใหม่ บุตรแสน	๑๐๐ บาท
๒๐. คุณแม่จันทร์หอม นามวงษ์	๑๐๐ บาท	๔๘. คุณพ่อทองสุข-คุณแม่สาคร อรัญวาส	๑๐๐ บาท
๒๑. คุณพ่อชอบ บุญเสริม	๑๐๐ บาท	๔๙. คุณสุนันทา เชิดจะเมาะ	๑๐๐ บาท
๒๒. คุณแม่ฮ่วน วงษ์ชัย	๘๐ บาท	๕๐. คุณแม่บัวทอง มณีมาตย์	๕๐๐ บาท
๒๓. คุณแม่แดง ศรีอุดม	๘๐ บาท	๕๑. คุณแม่พร กีก้อง	๑๐๐ บาท
๒๔. คุณแม่เลิศ แสนพงษ์	๘๐ บาท	๕๒. คุณแม่ใบ กลางเหลียง	๑๐๐ บาท
๒๕. คุณแม่บุญทัน แสนคำ	๘๐ บาท	๕๓. คุณแม่สมร บุตรพิเศษ	๑๐๐ บาท
๒๖. คุณแม่บุญเหลือ พรหมศรี	๘๐ บาท	๕๔. คุณแม่ใบ บุตรทา	๑๐๐ บาท
๒๗. แม่พร ศรีวังพล	๘๐ บาท	๕๕. คุณพ่อบุญคุ้ม-คุณแม่สมจิตร์ สีตาภูด	๑๐๐ บาท
๒๘. คุณแม่พุทธใส ศรีวังพล	๕๐ บาท	๕๖. คุณแม่บุญมี ชาน้อย	๑๐๐ บาท

๕๗. คุณแม่ทองสุข คิริโนนสัง	๑๐๐ บาท	๗๙. คุณนวลนภา วงษ์สุ่ย	๑๐๐ บาท
๕๘. คุณแม่ทองทรัพย์ โคตรบรรเทา	๒๐๐ บาท	๘๐. คุณแม่เซง พานสมัน	๑๐๐ บาท
๕๙. คุณแม่วิมล แก้ววิเศษ	๒๐๐ บาท	๘๑. คุณแม่สมหมาย จันทะเขต	๑๐๐ บาท
๖๐. คุณประธาน ฤทธิ์	๑๐๐ บาท	๘๒. คุณแม่ผกกรอง สาเสน	๑๐๐ บาท
๖๑. คุณแม่อรศรี โคตรอุดร	๑๐๐ บาท	๘๓. คุณแม่สี มุลตรี	๑๐๐ บาท
๖๑. นางวาด สาทา	๑๐๐ บาท	๘๔. คุณแม่ทองเลื่อน ศาลางาม	๑๐๐ บาท
๖๒. คุณแม่มะลิ เหล่าพินนา	๕๐ บาท	๘๕. คุณเหรียญทอง วิจารณ์ปัญญา	๑๐๐ บาท
๖๓. คุณแม่เคน สีสองชัย	๑๐๐ บาท	๘๖. คุณแม่สมปาง จำปา	๑๐๐ บาท
๖๔. คุณแม่ทุ้มมา พุดออย	๒๐๐ บาท	๘๗. คุณแม่ทอง แคนลาด	๒๐๐ บาท
๖๕. คุณแม่อำคา หลวงโคตร	๑๐๐ บาท	๘๘. คุณแม่สี ทองพิมพ์	๑๐๐ บาท
๖๖. คุณแม่เขียว สงฆ์จันทร์	๒๐๐ บาท	๘๙. คุณแม่ทองม้วน เป้าคำ	๑๐๐ บาท
๖๗. คุณสุนทรี ขำประถม	๑๐๐ บาท	๙๐. คุณแม่ยศ อุดม	๖๐ บาท
๖๘. คุณแม่บัวทอง พลเชียงสา	๑๐๐ บาท	๙๑. คุณพ่อสุพิน-คุณแม่สมบัติ สมอออน	๕๐ บาท
๖๙. คุณแม่สงวน วงษ์หาญ	๑๐๐ บาท	๙๒. คุณพ่ออี-คุณแม่กา วงษ์สัมฤทธิ์	๑๐๐ บาท
๗๐. คุณแม่เข็มพร บุญกัณฑ์	๑๐๐ บาท	๙๓. คุณแม่ถ้ำ ผาหล้า	๕๐ บาท
๗๑. คุณแม่บัวสี ห่องบุตรศรี	๑๐๐ บาท	๙๔. คุณดำริ ผาหล้า	๑๐๐ บาท
๗๒. คุณแม่เพียร ดอนอ่อนสา	๑๐๐ บาท	๙๕. คุณพ่อสมบัติ-คุณแม่เล็ง เพลงมา	๕๐ บาท
๗๓. คุณพ่อหนู-คุณแม่สกุล แสนหอม	๒๐๐ บาท	๙๖. คุณแม่เกี่ยม เหมะเทวัน	๑๐๐ บาท
๗๔. คุณแม่สมถวิล ทงส์สินี	๑๐๐ บาท	๙๗. คุณแม่แดง คนล้า	๒๐ บาท
๗๕. คุณแม่หวัน เอาะน้อย	๑๐๐ บาท	๙๘. คุณแม่เม้ง บุญพิ	๒๐ บาท
๗๖. คุณแม่ลออ สุรพล	๕๐ บาท	๙๙. คุณแม่ระเบียบ วงศ์ภักดี	๕๐ บาท
๗๗. คุณแม่พวง ทองดอนกอย	๕๐ บาท	๑๐๐. คุณแม่พวง ภักดีโยธา	๔๐ บาท
๗๘. คุณแม่เสริญ นันดี	๕๐ บาท		

(ยังมีต่อฉบับหน้า)

รายนามผู้บริจาคสมทบทุน ในการก่อตั้งเครือข่ายสถานีวิทยุพระพุทธศาสนา F.M. 88.50 MHz.

๑. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอชุมแพ จ.ขอนแก่น	บริจาค	๑๕,๐๐๐	บาท
๒. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอน้ำพอง จ.ขอนแก่น	บริจาค	๑๓,๓๐๐	บาท
๓. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอหนองสองห้อง จ.ขอนแก่น	บริจาค	๙,๘๐๐	บาท
๔. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอพล จ.ขอนแก่น	บริจาค	๘,๔๐๐	บาท
๕. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอบ้านฝาง จ.ขอนแก่น	บริจาค	๖,๐๐๐	บาท
๖. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภออุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น	บริจาค	๔,๙๐๐	บาท
๗. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอภูผาม่าน จ.ขอนแก่น	บริจาค	๔,๙๐๐	บาท
๘. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอเขาสวนกวาง จ.ขอนแก่น	บริจาค	๔,๙๐๐	บาท
๙. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอชนบท จ.ขอนแก่น	บริจาค	๔,๒๐๐	บาท
๑๐. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอแวงน้อย จ.ขอนแก่น	บริจาค	๔,๒๐๐	บาท
๑๑. คณะสงฆ์เขตปกครองอำเภอพระยืน จ.ขอนแก่น	บริจาค	๔,๐๕๐	บาท
๑๒. คุณแม่มาลี โพธิ์สยามกิจ	บริจาค	๒,๕๐๐	บาท
๑๓. คุณแม่เต็มดวง คำภักดี	บริจาค	๒,๐๐๐	บาท
๑๔. คุณแม่ละมัย คมพิทักษ์เดช	บริจาค	๕๐๐	บาท
๑๕. อาจารย์ศีลธรรม - อาจารย์ปิยนุช ปักกะทานัง	บริจาค	๕๐๐	บาท
๑๖. คุณแม่คำตา ศรีณรงค์	บริจาค	๑๐๐	บาท

ค่าใช้จ่าย

๑. ค่าอุปกรณ์สถานีวิทยุ	มูลค่า	๑๕๖,๐๐๐	บาท
๒. ค่าเครื่องปรับอากาศ	มูลค่า	๒๐,๐๐๐	บาท
๓. อุปกรณ์อื่นๆ	มูลค่า	๒๔,๐๐๐	บาท
	รวมมูลค่า	๒๐๐,๐๐๐.-	บาท

ขอเชิญร่วมเจริญพระพุทธมนต์
ในโครงการเจริญพระพุทธมนต์เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

เนื่องในมงคลสมัยเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

ตามมติมหาเถรสมาคมและรัฐบาล

โดย สถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนา F.M.101.75 และ 88.50 MHz.

ชมรมรวมพลคนพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

องค์กรปกครองท้องถิ่น ๙ ตำบล

ร่วมกับคณะสงฆ์จังหวัดขอนแก่น โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

ภาครัฐ เอกชนและประชาชน

ทุกวันจันทร์ ในเดือน สิงหาคม - ธันวาคม ๒๕๕๐

เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น.

ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงพระพุทธศาสนา F.M.101.75 MHz.

เวลา ๑๗.๐๐-๑๘.๐๐ น.

ที่พระอุโบสถวัดธาตุพระอารามหลวง ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.ขอนแก่น

เวลา ๑๗.๐๐-๑๘.๐๐ น.

ที่อาคารสมเด็จพระพุทธมาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร)
โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น

